

Quarta denique puella senescēte virū de lōgo suo incolatu q̄ru-
lātem taliter d̄solat. Nōne inq̄t qd̄ p̄mittit hoc tanq̄ rei ḡte
rōez h̄ns p̄missariū d̄solat. Defecto ita esse cōcesseris necesse est.
Quid ergo. Nōne scripturis testatib⁹ a dō p̄ v̄tutis actu lōga vita
p̄mittit. certe sic et id d̄cedere te oportet. aut nō legisti v̄l audisti
illd̄ eccl̄. q̄ honorat p̄rēm suū vita viuet lōgiore. Audi eādē p̄mis-
sionē ab ip̄o d̄no factā esse. Honora p̄rēm et m̄rēm. vt sis lōgeu⁹ su-
per terrā. scz terrā viuētū. v̄l p̄sentē s̄m interlineare. Eādē p̄mis-
sionē recitat apl⁹. Honora inq̄t p̄rēm tuū et matrē tuā vt b̄n sit t̄i-
bi. vt sis lōgus sup̄ terrā. Hāc aut p̄missiōz n̄r̄ intelligit aq̄nēs nō
t̄m esse sp̄ualē s̄ s̄m lrām etiā t̄palē. licz vite lōgitudine q̄nqz multis
qui deuoti sunt penāb⁹ ne eos forte ī sp̄ualib⁹ īpediat subtraha-
tur p̄t lib̄o sapie de quodā dicit. rap̄t est ne malicia mutaret ī-
tellectuz ei⁹. et cetera. Deo v̄troqz iḡ caū siue scz tēpestiue. siue tar-
de te d̄tingat de medio subtrahi eo d̄solatōz nūc recipias quo spa-
re habes te fore a deo ī meliori tibi articulo de hoc neq̄ seculo fe-
liciter euocādū.

¶ Explicet p̄m⁹ liber de d̄solatōe theologie. Incipit scd⁹ liber d̄-
tinēs d̄solatōnū remedia oportūa. c̄tra illa turbatūa q̄ opponunt
paci et trāquillo statui. ¶ Primū capitulū d̄tinēs d̄solatōs sup̄ tri-
bulatōe in cōmuni que contrariat q̄nqz paci corp̄is et animi.

Secūdo p̄rincipaliter duodecim trib⁹ sup̄dicte d̄ne d̄-
solatrici appropinquātib⁹ et ip̄i astātib⁹. p̄mo oim v̄-
n⁹ ex eis p̄pter tribulatōs turbat⁹ añ ceteros ip̄az do-
minā d̄solatricē sic est allocut⁹. O d̄na p̄ tribulatōes
ḡues nimiz verat⁹ ad smū v̄re pietatis d̄fugiens. pe-
ta v̄ris d̄solatōib⁹ adiuuari. Et illa eidē d̄patēs ex suis puellis.
xxx. vocauit impans vt tristē d̄solent. **¶ I. CONSIDERA.**

Prima igit⁹ puella sic tristē p̄fatū alloquit. Tu de tribulatōe
d̄q̄reris. nescis q̄ p̄ tribulatōs miles xp̄i efficeris. et si ī puḡ vi-
ceris gl̄oriosus eris. Ipe siq̄dem xp̄s vt impator summ⁹ de seruis et
quali rusticis. id est de homib⁹ cū s̄m p̄hor̄ p̄ncipē natura h̄uana
multipliciter sit serua facit aliquos milites. puta qui p̄pter ip̄m se
disponunt ad sustinendum viriliter tribulatōes. qua quidē ratōe
potissime ī libro job dicit. militia ē vita hoīs sup̄ terraz. S̄z qd̄. n̄ne
iste n̄r̄ ip̄ator v̄stet suos milites quos facit. V̄stet v̄tqz p̄seneratē
veste sua p̄p̄a. veste h̄itus patie īcorruptibili circūamictās eos. fil-
qz armās ad v̄lōz inimicōz. Heccie q̄ppe natura ē dicte vestis fil-
et armature vt sicut iux̄ traditōz sororis mee pateb̄t īferi⁹ multipli-
cū tribulatū iacula in ip̄os retorq̄at tribulatēs. **¶ II. CONSI-**

Secūda puella sic ait. Nūquid hoī de illo ē tristādū qd̄ ip̄m ma-
gnū redderz atqz simul fortificarz. Nequaq̄ inq̄es. S̄z qd̄. Deo
fecto tribulatō nata ē hoīez magnū reddere atqz simul fortificare.
Vis scire p̄mū. Attēde similitudiez rei natural̄. Nepe sicut s̄m illū

arestorilē. Cū plātāz quedā nascātur in locis siccis. q̄daz in flumī
b⁹ dulcib⁹. q̄dā i ripis fluminū. q̄dā i stagnis. q̄ nascūt^r i mari erūt
magne. i alijs locis pue s̄m suā spēm. ita et hoīes arborib⁹ opabi
les. video inq̄t q̄dā hoīes velut arbores. hī i mari amare tribula
tōnis q̄ aliter essent pui. efficiūt^r spūaliter magni. Vis scire s̄m qd̄
scz nata sit tribulatō hoīem fortificare nedum quantum ad forti
tudinem animi. verum etiam nonnunq̄ quantum ad fortitudinem
corpis. Ecce q̄nto sepi⁹ repugnauerim⁹. t̄nto fortiores erim⁹. So
lidissima est ps corpis que frequēt⁹ exercet^r. Agilia sunt membra
cursoib⁹. fortia brachia fabris. Nō ē arbor solida neqz fortis nisi i
quā frequēs vēt⁹ insurgit. ipa ei veratōe d̄stringit^r. et radices certi
us fig^t. Arbores fragiles sunt ait ille Seneca. q̄ i opaca valle cre
scūt. Nōne aut̄ et vas i fornacis feruore forti⁹ efficit^r. ac nōnunq̄
pulcre colorat^r. Vñ sicut ignis cui in scripturis tribulatō opat^r la
terē nō d̄sumit s̄ d̄solidat. ita tribulatō hoīem roborat et d̄fortat
dicēte paulo tribulatō patiā opat^r. d̄ntēqz iacobo alphei. q̄ pati
entia op⁹ p̄fectū habeat. scz ad modū fortis est etiā ipa patiētia se
cundū illū tullīū ps fortitudinis. Deniqz dicit et ip̄e psaias. forti
tudo egeno in tribulatōe sua. **C. III. CONSIDERATIO.**

Tercia puella sic ait. Cur hō refugis tribulatōz q̄ miro mō valz
ad cordis tui saluberrimā dilatatōz. Nimirū tribulatō dilatat
cor hoīs ad magna dei dona recipiēda. Nepe sicut martell⁹ auri
fabri cogit sub manu ei⁹ metallū extendi de quo vas suū opat^r. Ita
p̄fecto aurifaber toti⁹ creature. seu stellifabri q̄ fabricat⁹ est au
rorā. et solē. p̄ tribulatōes intēdit cor tuū dilatare et extēdere. vt i
eo de suo plura possit ponere. q̄ inq̄es. Certe plura dona. plura bo
na saltē spūalia vt cor tuū sit p̄cōsissimā et sc̄ssimā reliq̄az cri
sti scz sancti sanctorū et aliorū i memoria ad solamē relictōz mon
strāta p̄ciosa. de q̄ dilatatōe cordis humani intelligi p̄t illd̄ psal
migraphi. Dilatasti cor meū. et illd̄ in tribulatōe dilatasti mihi. s̄
ad vtilitatē meā. et nōne meli⁹ est sic esse quasi metallū dilatatum
ad diuina capiēduz p̄ter et mōstrādū q̄ sicut metallū i massa cuius
smodi sunt corda sine disciplina. i q̄b⁹ de⁹ nō iuenit locum. vel q̄
p̄ impatiētiā sicut vet⁹ patella q̄ sub martello frāgit^r. in qua p̄
na fractura plures post repiunt^r. vñ p̄ patiētiā iux̄ d̄siliū illd̄ ecc̄.
sustine sustētatōs dei. diūgere deo et sustine. vt crescat in nouissimo
vita tua. **C. III. CONSIDERATIO.**

Quartā puella sic ait. Nūquid nosti q̄ p̄ aquā i scriptura tribu
latō designat^r. vt cū dicit^r i cāticis. Aque multe nō poterūt ex
tinguere caritatē. Nec min⁹ nepe s̄m aq̄ pprietates sunt ad p̄ns cō
siderādi. iiii. tribulatōis effect⁹ satis vtilis. Primum q̄dem est. q̄
tribulatō ad modū aq̄ vinū t̄pālis leticie t̄pat. ne interioris homin
debili capiti. scz mētī p̄ amētūā v̄l alio mō noceat. Hoc etem̄ vinuz
si puz biberet. hoīez sanū ifatuaret. et ifirmo forsan mortē iducet^r

no. effo
oblatio
ad fl
a. q.

scz a vinculis amoris mudi stringit naqz in hoie q tribulatoz pati
que admodu semel dicit cu xpian^o popul^o cast^o qd da qd sarrace
ni tenebat obsideret. Na illi sarraceni queda xpianu nobile captu
machie xpianoz opposuerunt. Spantes q in ea ptez castri lapides n
iaceret xpiani. ipo vero xpiano machie oppoito clamate vt ppter
eu no desisteret ab impugnatoe. cepunt xpiani lapides iacere. et p
mo lapidis iactu rupsit est funis quo ille ligat^o pendeat. et sic il
le cadens in fossatu abstract^o a xpianis et liberat^o. Cathena illa q
nos ligatos tenet. est iux^o vbu^o Seneca. amor mudi qnqz aut ex vno
actu tribulatois dtingit aliquem tedium hie de mudo que amabat.
sicqz a mudi amore sepa^o. qd quide nequaqz modica vtilitas e cesen
da. cu totu et solu malu hois sit amor mudi. **C** Tercia vtilitas est
q sicut p igne pbat^o bonu auru dnte ecc^o. in igne pbat^o argentum
et auru. ita p tribulatoz pbat de^o hoiem bonu dnte job. Probab^o
me quasi aur^o qd p igne trahit. Ps. quoqz dicit. pbasti cor me^o et
visitasti nocte. igne me examia. **cc.** Libro quoqz sapie dicit. tanq^o au
ruz i fornace pbaui illos quos illos. Certe iustos. De qb^o canit
ecclesia. tanq^o aur^o i fornace pbaui electos dñs. Vñ et in ecclesi:
astico. Vasa figuli pbat fornax. et hoies iustos teptato tribulato
nis. Quapropter et thobie dictu e. qz accept^o eras deo. necesse fuit
vt teptato pbarer te. Hoc aut multu dz hoiem dsolari. qz signu est
qd dispoitur vt sit vas pur^o ad capiendu^o de^o. **C** Quarta et pceden
ti attines vtilitas e q tribulato ad moduz ignis purgat. qd p mala
chia ppham dat^o itelligi. Sedebit inqt dflas et emudas argetur.
et purgabit filios leui. Vñ sicut mediate igne reddit^o aur^o purum
seu affirma^o. ita mediate igne tribulatois corda electoz purifica
tur. Nec miru. Sicut ei i purgatoe auri sunt folles q iflat^o. et ignis
qui succedit. et fex q dsumit^o p qd aur^o puru reddit^o. Sic folles q
inflat^o sunt inimici q nos tribulat et psequit^o. dnte ps. Dne qd ml
tiplicati sunt q tribulat me. multi isurgut aduersum me. Ignis q suc
cedit i fornace e iniqtas psecutois et angustie q e i tribulatoe. Fex
que dsumit^o e immudicia peccati q remittit^o. dnte ecc^o. Di^o et mise
ricors de^o. et remittit i die tribulatois peccata. Vñ et Sara dno lo
ques. in tpe inqt tribulatois peccata dimittis hys q iuocat te. De
niqz audi opatoz et doctrina magni pris. in fornace inqt ard^o pa
lea et purgat^o aur^o. illa i cinere vut^o. et illd sordib^o exiit. fornax
mud^o. palea iniq. aur^o iusti. ignis tribulato. arufer de^o. qd ergo
vult artifex facio. vbi me poit artifex color. iubeoz g^o tolerare. no
uit ille purgare. Ardeat licz palea ad vicedu. et qsi dsumendu. illa
quasi i cinere vut^o. ego sordib^o careo. h ille pr. S^o none sic cor hoif
ad modu auri naturaliter letificatis a sordib^o purificati. pt ipsuz
hominem iam p tribulatonem purificatum admodum letificare et
consolari.

C. VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. **O** hō q̄ de tribulatōe turbaris. nūquid nō
intelligis q̄ valet tribulatō p̄ multiplici ac merito d̄solatozia
purgatōe hoīs. Nimirū p̄ter illā q̄ testate p̄us sorore mea similis ē
purgatōi auri p̄ ignē. est vna q̄ similis est purgatōi ferri p̄ limam.
Alia que similis est purgatōi gnoꝝ tritici a palea p̄ trituratōez et
ventū. **T**ercia q̄ similis est purgatōi videmie p̄ torcular. **Q**uarta q̄
est silis purgatōi q̄ fit p̄ minutōz. **Q**uinta q̄ est silis purgatōi q̄ fit p̄
medicinalē potionē. **V**is scire de prima. **E**cce sicut spara q̄ de vagi-
na nō extrahit. et cultell⁹ de quo nō scindit⁹ obscura. qualis cul-
tell⁹ q̄dē. nisi limat⁹ et purgat⁹ i mēsa dñi nō poni. **I**ta corda oci-
osa que nō sunt aliquo labore v̄l tribulatōe exercitata d̄trahūt e-
ruginē et multā spūalē obscuritatē p̄pter quā dño reddunt⁹ abho-
miabilia. nisi aliquo labore v̄l tribulatōe ab erugine purgata fue-
rint et q̄i limata. **D**e tribulatōib⁹ igit⁹ nō doleas. s̄z magis gaude-
as vt cor splēdēs corā deo et ḡtū ei habeas. **S**ūt em̄ tribulatōes q̄
si lime p̄ ferreo corde deeruginādo. et ad modū ferri clarificādo.
quēadmodū p̄ similitudine dicit⁹ in ezechiele. limat⁹ ē gladi⁹ vt
splendeat. **V**is scire de purgatōe sc̄da. **E**cce sicut in tritura palee
gnis p̄ ventū excussis palee abiciūt. et triticū purū relinquit. **I**ta
p̄ tribulatōz cor hominis purgat⁹. d̄similē quidē ad gnoꝝ tritici per
tritūrā palee excussioz. d̄patōz facit egregiā ip̄e gregori⁹. **S**icut
inqt̄ i tritura palee ḡna eiciūt. sic flores inter spinas p̄deūt. et ro-
sa q̄ redolet crescit cū spina q̄ pūgit. **V**is scire d̄ purgatōe tertia.
Ecce sicut p̄ p̄ssurā torcularis qd̄ racemos p̄mit. liquoz p̄cōsus a vi-
li et grossa materia sepat. **I**ta d̄tingit q̄ p̄ p̄ssuram tribulatōnū tor-
quetium hoīem et p̄mentū. aia in celi cellario collocanda a grossa
materia sepat. s. a corpe qd̄ inferi⁹ subtorculari relinquit. de p̄ssu-
ra hui⁹ tribulatōnū mūdi d̄solatōz. v̄l p̄ spem celestiu recipiēte lo-
quēs apostol⁹. de⁹ inqt̄ tou⁹ d̄solatōis d̄solat⁹ nos in oī tribulatō-
ne nostra. vt possim⁹ et ip̄i d̄solari eos q̄ i oī p̄ssura sunt. **V**is scire
de quarta purgatōe. **E**cce p̄ tribulatōz hō spūaliter minuit⁹ quo ad
supflū peccati sanguinē. retēto bono sanguine. q̄ qdē nō est cor-
rupt⁹ humor. s̄z humor ē deuotōis tict⁹ rubore diuini amoris. **N**e-
pe qdā vena de corde est p̄cedēs de q̄ scribit⁹ i puerbijs. **V**ena vi-
te os iustit̄ et est qdam sanguis corruptus. scz sanguis peccati. q̄ ad
modū corrupti et putridi sangnis possz corūpe cor interioris hoīs.
et esse cā mortis. **D**e q̄o nimiz sangne cupiēs dauid liberari a dño.
libera inqt̄ me de sangnib⁹. **I**ct⁹ aut tribulatōis apit dictā cordis
venā ad os p̄tēsam dñte ip̄o dauid. **A**d dñm cū tribularer clama-
ui. q̄ vena p̄ d̄fessionē oris apta p̄t egredi dict⁹ corruptus sanguis
peccati. **D**eniqz vis scire de purgatōe q̄nta. **E**cce qñ tribulatō ti-
bi mittit. tūc p̄ corde tuo a grossis mūdi humorib⁹ purgando me-
dicinalis tibi potō mīstrat. **S**icut em̄ amara medicina purgat pra-
uos hūores corpis. sic amara tribulatō relicto tibi hūore deuotōis

1. *1. mlti. p̄gn. et lous*

1.

2.

3.

4.

5.

purgat prauos. i. viscosos hūores lubrici cordia. Debes g^o auda-
cter sumere potum illū a summo phico tibi oblatū. q̄ q̄dez ē ille al-
tissim⁹ q̄ de terra creauit medicinā. q̄ nō solum nouit. s; etiā creauit
vires herbarū. et virtutē oim rerū. **A** seculo quoq; p̄sciuit q̄litatez
oim euētū. vñ et optie nouit dplexiōz cordis tui. sciēs q̄ntū potes
pati. q̄ utpote fidelis medic⁹ tibi tanq̄ filio vñ filie siue spōse non
daret. nisi rē vtilē et salubrē. q̄ et fecit tibi credētiam cū dixerit pe-
tro. calicē quē dedit mihi p̄. nō vis ut bibā illum. et est sensus po-
tū mensuratū et mee dplexiōni seu dditōni p̄porcionatū. et mihi p̄
illū q̄ p̄ me⁹ est datū. q̄ nō nouit nisi bona data dare filiis suis. q̄-
re nō biberē illū. **Q**uia bō ip̄e bibit in quo nichil erat purgandum.
igit^r et tu de eodē bibe post illū. reddēte ratōz magno p̄e aug. **E**t
tende inq̄t q̄ rusticū et reū teneres eū q̄ ciphū dñi sui effūderet in
quo dñs suus p̄ri⁹ bibiss; bibe igit^r ex eo. **H**ic est em̄ ciph⁹ ad quē
bibendū iuitat amicos in cāticis. **A**mici inq̄t mei bibite et inebria-
mini. **H**ūc offerebat filiis zebedei iacobo et johāni maiorib⁹ de a-
micis. potestis inq̄t bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum. **D**icas igit^r
cū ḡtitudine et hylaritate cū sancto dauid. **C**alicē salutaris acci-
piā. et sit sensus. ego accipiā potū mee sanitatis. et si nō possis de-
glutire. dicas cū eodē. et nomē dñi iuocabo. i. appellabo eū in ad-
iutoriū q̄ ante bibit. q̄ teste scriptura morte; deglutauit. **D**eglutias
igit^r et tu. **N**epe volēs purgari stult⁹ es; si pillulas masticaret. cū
p̄ hoc purgatōnem corpis impediret. **S**ane huic mō purgatōis non
obstat q̄ videm⁹ multos bibere potū hui⁹. et tñ n̄ purgari. **N**ā h^o
q̄dem accidit nō p̄pter defectū medicine. s; quēadmodū q̄s p̄ potō
nē sumptā nō purgat. nec cura² p̄pter indispositōz materie que pur-
gari debet. q̄ nimis est dura et d̄pacta. Ita fit q̄nq; q̄ medicina tri-
bulatōnis nō purgat corda p̄ tribulatōnē nō emollica. s; ad modū
cordis phonis puerfa manēta. ac p̄ impatiētā et irā indurata.

CVII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. **N**ōne iam p̄ sororem meā didicisti q̄ p̄-
sens tribulatō q̄ in terra patit^r. hō est quasi medicinalis que-
dā potio mīstrata a sūmo medico. de qua et quo p̄t intelligi illō ec-
clesiac. **A**ltissim⁹ de terra creauit medicinā. et vir sapiēs nō abhor-
rebit eam. q̄ quidem medicina quasi in amarīs pillulis mīstrata. ne
hō eā abhorreat. est sapienter quasi sub quadā p̄ntis utilitatis ne-
bula inuoluenda. **E**st eterne dulcedinis zuckare deuote estimatō
nis iudicō admiscenda. **D**e se autē est quasi mirra a putrefactōe cus-
todies corda humana. vñ est quasi cauteriū in menbrō min⁹ nobi-
li factum. ad sanandum magis nobile menbrum. quippe molestia
corporis. infirmitatem sanat mētis. **H**inc dicit ecclesiastes. **C**uratō
cessare faciet peccata maxima. **S**ane quantum ad p̄dictum cau-
terium vel confimilē medicinam per tribulationē exhibitā. **A**udi
magnum patrem **A**ugustinum. **I**ntelligat inquit homo medicum

esse deum, et tribulationem medicamentum esse ad salutem, non penam ad damnationem, sub medico positus vberis, se caris, clamas, non audit me, dicit ad voluntatem, sed audit ad sanitatem. **H. p. ille.** **S. 3. qd.** Defecto sicut in corporalibus teste scriptura non est cecus super cecum salutis corporis, ita et in proposito nihil vtiliter cecendum est quod sit salus mentis.

C. VII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. Nonne remedium curuitatis et cecitatis cum solatio debet recipi? fateri hoc necesse est. **S. 3. qd.** Defecto tribulatio remedium curuitatis est et cecitatis. **V. is** scire quod curuitatis. Ecce licet secundum scripturam deus fecerit homines rectos, quoniam tamen ad terrena habitualiter incuruat, curuitate quod est interioris hominis, deo et sanctis abhominabilior quam sit quaecumque curuitas corporalis. Sic incuruat plerumque tempore prosperitatis, superveniens autem tribulatio rursum rectus efficitur, quod illo in tempore ad celestia erigit, et eleuata mente ad deum dirigitur oculis suis internis, cum spe efficacis supplicationis, quemadmodum illi qui olim deo dixerunt. **I. bim.** ad te in tribulationibus nostris, et exaudies nos, et nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possim multitudini resistere quam irruit super nos, sed cum ignorem quod agere debeam, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te, et ecce hac in directione et mentis erectione consistit statura interioris hominis rectitudo curuitatis exclusiva. Porro quod tribulatio sit mentalis atque multum periculosa cecitatis remedium, patet domine psalms, quod vexatio dabit intellectum. Estque amara tribulatio in felle piscis apte figurata, quod Chobias junior patris sui oculos excecatos linuit et visum ei restituit.

C. IX. CONSIDERATIO.

Ona puella sic ait. Nescis frater quod scriptura fore predicat dulce lumen? Nonne igitur tribulationis tibi remittit amaritudo, cum ipsa tribulatio hominem multiplici lumine sole? Illuminat namque homines ad agnoscendum sua preterita mala, illuminat hominem ad sperandum futura bona. Illuminat ad videndum deum, illuminat homines ad agnoscendum se ipsum. **V. is** scire quod homines illuminet ad agnoscendum sua preterita mala seu peccata. Exemplum accipe in libro geneleos de fratribus ioseph, qui sic ad invicem sunt locuti. Merito habet patimur, quod peccavimus in fratre nostro, videtes angustiam anime illius dum deprecaretur nos et non audivimus, idcirco venit super nos ista tribulatio. **V. is** scire quod tribulatio illuminet ad sperandum futura bona. Ecce de tribulatis dicit scriptura. In paucis vexati, in multis bene disponen, sed secundum bona future vite utique paucis potiora. Quis enim iustorum tribulatus videns hic malos pace ac alijs exterioribus bonis magis frui supposito dei iusticia non speraret potiora sibi in alio seculo reservari secundum sententiam hugonis illius regularis. **V. is** scire quod tribulatio illuminet ad videndum deum. Audi greg. egypte loquentes. Absit inquit ut fidelis quisque quod deum videre desiderat de mundi persecutoribus luceat, quod fieri eisdem persecutoribus non ignorat. **V. is** scire quod tribulatio illuminet homines ad agnitionem sui ipsius

et viriū suarū. **A**udi rursum gregoriū. **N**emo inq̄t vires suas i pace
congnoſcit. ſi bella deſunt virtutum experientia non proderunt
Idem quoq; dicit. **I**mprouid⁹ miles ē. q̄ ſe forte i pace gl'iat⁹. **D**eni-
q; tribulatō eo pacto hoīem illumiat. q̄ cor ei⁹ exuagās ad ſui cō-
gnitōez reuocat. **N**imix hō cui⁹ cor pſpitas v' mūdānū gaudiū
aſeiſo elōgavit. quē admodū dauid dquerit⁹ dicēs. dereliq̄t me v'⁹
mea. et lumē oculorū meorū et ipm nō eſt mecū. dqr̄t⁹ inq̄ et bene
dquerit⁹. **V**e em̄ illi q̄ cādela iterni ſui lumis q̄ ſumit i aliorū vſū
et nō i vſum p̄riū. hō ille dgnitōe caret ſui ipi⁹. quō em̄ dgnosce-
ret ſe is q̄ nō ē apud ſe. ſ; ābulat in mirabilib⁹ ſup ſe. quouſq; ſup
ueniāt tribulatōs q̄ reducūt homiē ad ſe. **D**ñe gregorio. q̄ tribu-
latōes cogūt cor redire ad ſe. et ad ſuū hoſpitū. **S**ic dicit⁹ i exodo
Maneat vnuq; apud ſemeci⁹. **S**ic dicit p̄s. dvertere aīa i requiē
tuā. **S**ic dicit sapiēs de interna ſapia. **I**ntrās i domū meā dqueſcam
cū illa. **S**ic et colūba tpe diluuij q̄i coacta reuerſa eſt i archā. cum
extra nō iueniſſ; vbi requeſceret pes ei⁹. **CX. CONSIDERAT.**

Decia puella ad tribulatū ſic loq̄t. **S**ine tribulatōe hoīes dor-
miūt ſomno pigricie. **S**z tribulatō excitat eoſ vt ignis i domo
ſuccēſus. et vt aq̄ nauē ſubintrans. vt dicāt illō **M**atheī. **D**ñe ſalua
nos p̄m⁹. **I**dcirco et magn⁹ p̄r aug. ſic ait. **I**deo inq̄t p̄mūt⁹ multi i
eccleſia. vt p̄ſſi clamēt. clamātes exaudiāt⁹. exauditi gloriſicēt deū
Sz qd̄. **M**ōne bonū eſt ſic a ſomno excitari. pigriciā remoueri. clāmā-
tem a deo exaudiri. et deū ab exauditiſ gloriſicari. certe ſic. **N**am
inde de p̄mo ad vltimū ſequit⁹ gloriā dſeq̄. **Q**uipe q̄tū in te eſt tu-
das deo gloriā. et qd̄ mī⁹ ip̄e tibi retribuere q̄ gloriā p̄ gloriā.

CXI. CONSIDERATIO.

Andecima puella tristi tribulato neceſſitatē tribulatōis dcla-
rat ſic dicēs. **S**icut cib⁹ adheret vaſi i quo decoq̄t⁹. et p̄ dñs
colorē et ſaporē amittit niſi moueat⁹. ſic mēs hoīs i magnū malum
ſuū videlicet i p̄ditōz bōi coloris. ſcz ruboris caritatis aut cādōis
p̄ritatis atq; bōi ſaporis ſpūalis. abhoīabilis et inſpida ac deo
euomēda huic mūdo p̄ amorē adheret ſm̄ illō p̄s. dglutinat⁹ eſt i
terza v̄eter n̄. niſi p̄ tribulatōz mouea⁹ q̄ deo ordināte ab ip̄o mun-
do patit⁹. vt ab eo ſepe⁹ iur̄ v̄bū cuiuſdā p̄is. **I**p̄e inq̄t mūd⁹. dum
tot amaritudib⁹ cruciat. dū tot calamitates igeminat. qd̄ aliud ni-
ſi vt nō ame⁹ clamat. **N**ec ille et bñ. niſi ei eſſent tribulatōes. hoīes
ipi⁹ dei obliuiſcerēt. t̄palib⁹ d̄cti. **V**nde tribulatō eſt velut abſm-
thiū quo hij q̄ ſunt ſpūaliter puuli a lacte t̄palis d̄ſolatōis ſepan⁹
Sicut corpaliter puuli aliq̄ amaritudie a nutricis lacte ſolēt ſepa-
ri.

CXII. CONSIDERATIO.

Dodecima puella ad tribulatū aſp̄itatē tribulatōis cāntez ſic
ait. **O** homo eſto q̄ tribulatōnis ſentias aſp̄itatem. **H**oc ſignū
in bonum eſt. ſignum quidem tue electōis. ſignumq; diuine digna-
tōnis. qua quidem ob hoc dignāter agit⁹. q̄ p̄ tribulatōez aſpa ſit

via electorum. ne eos magis delectet diu p̄gere. q̄ citi⁹ puenire. **S**ed et cito tribulatio⁹ h̄ esse portā regni celorum. h̄ certe porta dñi. iusti intrabūt p̄ eā. **N**ā et teste euāgelista. optuit xpm pati. et sic intrare in gloriā suā. **V**n̄ et in actib⁹ apostolorum. p̄ multas tribulationes oportet intrare in regnum celorum. **LXIII. CONSIDERATIO.**

Quarta decima puella sic ait. **O** hō aduertas quātū bonū tribulationes et aduersitates tibi dferunt cogūt em̄ h̄ hōiem querere solatia lupiora. p̄ hoc q̄ p̄cludūt inferiora. quēadmodū ei dñs aliq̄s tabernas interdicit sue ville qm̄ vult p̄riū vinū vendere. p̄hibens ne v̄dat aliq̄s q̄dcūq̄ vinū donec ip̄e totaliter vendiderit vinum suum. **I**ta et de⁹ vt te cogat ad se recurrere facit p̄ aduersitates. ne periculorum gaudiorum mūdi tabernas frequētes. **N**ōne hoc apte designat⁹ in iobele. vbi dicit⁹. **E**xp̄giscimini om̄s q̄ bibitis vinū in dulcedine. qm̄ p̄ijt ab ore vestro. **S**ed et bestie agri quasi area sitiens in breui suspexerunt ad te. qm̄ exsiccati sunt fōtes aquarum. et ignis deuorauit specōsa deserti. q̄d em̄ h̄ p̄ vinū bibētes. nisi hōies potiorib⁹ mūdi gaudijs fruētes. **Q**uid p̄ bestias agri quasi area sitiens. nisi hōies bestialia gaudia desiderātes. **Q**uid p̄ vinū q̄d ab ore duorum populorum perijt. et p̄ fōtes aquarum desiccatos. nisi mundi gaudia tā potiora p̄uentia. seu ip̄edita. q̄ inferiora quasi exsiccata p̄ ignē specōsa deserti deuorātē. i. per mūdi tribulationes et aduersitates. **H**ec cogūt ad deū sursum respicere. et ibi potū suū. id est supiora solatia et delectatōes querere s̄m illō apostoli. q̄ sursum sunt querite. nō que sup̄ terrā. **LXIII. CONSIDERATIO.**

Quinta decima puella tribulato sic ait. **N**ōne contentaris si id q̄d hoc ei a sp̄so dcedit⁹ cōsequaris. fateare hoc necesse est. an forte vane te ip̄a delicatōem eē existimabis. **S**ed q̄d petit illa. **T**rahe inquit me post te. **P**etit igit⁹ vt trahat⁹. **V**is autē scire modū quo petita res dcedit⁹. certe mediātib⁹ tribulatioib⁹ q̄b⁹ exercet⁹. **A**udi p̄ez clareuallis. **T**rahimur inq̄t cū tribulatioib⁹ et tēptationib⁹ exercemur. **S**i igit⁹ nō vis tribulari. nec a sp̄so benignissimo petas trahi. **D**e hoc nimirū tractu q̄ salubris et gr̄osus sit. p̄ dicta sororis mee inferi⁹ poteris edoceri. **LXV. CONSIDERATIO.**

Quinta decima puella tribulato sic ait. **E**cce hō de⁹ te tribulari p̄mittit. **V**is scire bonū tuū. si nō posueris obicē. q̄d intendit. **E**cce intendit tuā ad ip̄m dersionē. quēadmodū patet libro p̄p̄ie exp̄ientie hoc dicēte. **V**idem⁹ em̄ q̄ peccator in p̄speritate cōstituet⁹ sp̄ fugit et a deo auertit⁹. q̄nto sc̄z ad bonū dmutabile pl⁹ duertit⁹. **S**ed tribulatioe sibi immissa reuertit⁹. et ad deū cito duertit⁹. **D**ñte dñō p̄ osea. in tribulatioe sua mane d̄surgēt ad me. **M**ane inq̄t id ē cito siue tēpestiue. v̄l orto lumie gr̄ie. **O** felix necessitas q̄ ad meliora d̄pellit. tēpestas ei reduxit ionā fugitū. egestas reduxit ad patrē filiū p̄digū. **I**onas dixit. clamaui ad dominum de tribulatioe

mea et exaudiuit me. cū angustiare^r i me aīa mea dñi recordat^r suz
Ds. Dixit mltiplicate sūt ifirmitates eoz postea accelerauerūt. qd
ni ita fiat. fatigat^r ei qrit qetē. eger saītatē. naufrag^r suspirat ad
portū. famelic^r ad cibū. tribulat^r ad rmediū. qd cū nūsq meli^r re
piri valeat q apud ipz deū. **H**ic ē qd dicit g^rg. mala q nos hic pmut
ad deū ire opellūt. Deniqz sup p sorozē meā audisti q i tpe tribu
latōis pctā dimittūt. p qd cessat auersio. s; mox vt cessat auersio in
stat ouersio. grā cui^r hautdubiū tribulatō ē sufferēda cū gaudio

CXVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella ad tribulatū sic a^t. Nescis hō q ignis pur
gatorij testate magno pre aug. miro mō gūis ē. Supat em oēz
penā quā hō vnq passus ē i hac vital pati ptribulatōes igit^r sūt
p penis ignis purgatorij tāq incōpabiliter leuiores hylariter to
lerāde. Quis em debitor mille talētoz n̄ gauderet si sibi cedere^r
q p duo l vnū satisfaceret. S; ecce p tribulatōes pntes et respecti
ue parū gues et qī ad pūctū vix durabiles. Dñte dño p psaiā. Ad
pūctū i modico dereliq te. i. pmisi te tribulari et i miseratōib^r ma
gnis cōgregabo te. In mōmto idignatōis absōdā faciē meā parū
pa te. et i mīa eterna miser^r suz tui. Per has inq^r dbita qtare pos
sum^r ad q deo obligamur. s. peās pctis dbitas, licz ei pene eterne
qs mere^r pctm mortale p verā pñiam in tpales sint mutata. nihilo
min^r multū restat d debito adhuc soluēdo. l i isto mūdo. vl i pur
gatorio. pferim pñis iunctis nōdū plene pactis. S; et p ueialib^r
q mltiplicat^r quottidie oportz peās ferre qs p tribulatōs possum^r
qtare. et p mēsurā dñe acceptōis d opoto radē. Sane sicut dispē
fator dimitatis iactat opotū suū corā dño p fabas l lapillos. et qñ
qz p opoto sumādo fabā q parū valz i se facit cētū marcas valere.
Ita et tribulatō pñs vni^r diei accepta^r qñqz a dō p dbito magno
vt i recōpēsātōe angustie et tribulatōis vni^r āni i purgatorio. quē
admodū i ezechiele dicit^r. Die p āno dedi tibi. et quēadmodū dicit^r
t^r i eccl. Est q mltā redimat modico pco. Inter h aiaduerte quō la
tro i cruce se qtauit. qui ad dextrā ihu pepēdit. **H**ic pfecto qz tor
mētum qd p culpa sua patiebat^r ad honozē creatoris sui cōuertit.
quitauit se de toto debito. Insup etiā a saluatore audire meruit v:
bū illd dulce. **H**odie mecū eris i paradiso.

CXVII. CONSI.

Decimaseptima puella sic ait. Cur de tribulatōe adeo prurba
ris. cū sit signū i bonū. signū tue suppetatōis a gūamie futu
re tribulatōis. qppe in Naū. dicit^r. Nō dsurget duplex tribulatō.
vl sm. lxx. nō iudicabit domi^r bis inidi^rpm. **H**inc sm veridicū di
uinaz scripturaz interptē jeronimū loquoz. eūdem locū declarā
tem. De^r humanuz gen^r diluuiō. sodomitas igne. egiptios mari.
israhelitas in heremo p suo peccato tpaliter pdidit. ne i eternis
penis essent pditū. si ei q punitū sūt etiā postea puniēt. Dñte ppha.
non iudicabit de^r bis inidi^rpm in tribulatōne. sequitur q menti cur

scriptura qđ dicere nephas ē Exēplū de pposito est qđ triticū semel
flagellatū ī vno horreo. nō flagellabit̄ iterū ī alio horreo. **Sz** qđ
Nōne magna mīa dei est. qđ p penis futuri recipit tribulatōs pre-
sentes. Hoc em̄ tale ē. ac si ille cui debent̄ marce auri et argēti. cō-
putatōe sibi facta recipet p eis fabas v̄ lapillos. p̄ ei est faba
vna respectu marce argēti qđ tribulatō p̄ns respectu pene future. scz
intēsiue et extēsiue. Ezechielis. iij. diē p āno dedi tibi. Sane licet
nec p̄missum dictū jero. nec dictū p̄phē sit intelligēdū v̄. sz de ill
forte punitis qđ iter flagella p̄niam egerūt. et nō de hīs qđ iter fla-
gella duriores et deteriores fiūt vt quidā sentiūt. v̄ de punitis p
peccatis leuiozibz v̄ oblitis quoz d̄scia nō hētur. adhuc p ma-
gnis peccatis diuturnis cruiatibz p̄niēdis deo sicut oīm rez. ita
et supplicōz sciente mēsuram vt alij intelligunt. et etiam ip̄e iher-
ronimz put̄ habet̄ quodā ī capitulo decretōz. Nichilominz stat
p̄positū v̄ p pte future tribulatōis. v̄ p toto q̄rū ad aliquos iux
rubricā eidē capitulo p̄notatā que sic dicit. In p̄niaz nōnulli pu-
niūt̄ ne in eternū flagellētur. Et qđcūqz hoz de. miro mō circa ho-
miez tribulatū ḡose agit̄. **C. XVIII. CONSIDERATIO.**

O Ecima octaua puella sic ait. Gaude fr̄ karissime de tua tribula-
tōe. Nēpe tribulati sicut ī voce. sic et in re vident̄ cū tribulis
duenire. Nimirz sicut licz tribuli hyspiditatē p̄gitiuam hēant. tñ
cardueles siue carduelli qđ sunt qđē musice auicule tribul̄ insident̄
tribulos amāt et frequētāt. eo qđ eoz semibz pascunt̄ qđ ip̄as dele-
ctāt. ita et tribulatis ī adiutoriz potiz qđ delicatis sancti angeli
aduolare sunt credēdi. qđ qsi sp̄uales cardueles in facie a pte rostri
pacuti intellectz quo sp̄ vident̄ faciē p̄ns sunt valde rubei rubo-
re amoris. et nichilominz varijs v̄tutū pennis decorati. qđ nōnullis
tribulataz aiaz potētis insidētes illis ip̄oz tribulatoz qbz p
sui d̄solatōe cū deo loquūt̄ deuotis v̄bis tanqđ semibz delectātur.
quippe semē est v̄bū. **Sz** nūquid nō hī angeli velut musice auicu-
le sunt. cū vt fert̄ quondā ī celo aereo cātauerint p glōzia v̄ginis
Regina celi letare. et ī regiōe eadē ī qua natz est saluator. puta cir-
ca bethleē saluatore nato glōzia ī altissimis deo. **Sz** et omnino vi-
dent̄ ī cordibz tribulatoz esse velut auicule musice. vt pote ī ip̄is
musitātes. atqz ad ip̄oz d̄solatōz modulatis quodāmō vocibus ca-
nētes. p̄sertim si h̄m apostolū ī multo exp̄imēto tribulatōis abūdā-
tia gaudij ip̄oz fuerit. **S**i em̄ in ciuitate dñi angeli et archangeli
h̄mnū decātant. et sanctz p̄clāmāt. absit qđ huiz musice artis obli-
ti de nostra habitabili dicāt. quō cātābimz cātīcū dñi ī terra alie-
na. cū de possibilitate p̄ p̄missa possint diuici. p̄mmo ī hac valle mi-
serie p̄fallētibz h̄m illū angelicū p̄ez clareuallis dignāter sancti
angeli admisceri solēt. vñ. **O** inq̄t siqz h̄ret oculos aptos. **V**ideret
qua cura. quo ve tripudio iterfunt cantātibz. assant ozantibz. insūt
meditantibz. **C. XIX. CONSIDERATIO.**

Decimanoona puella sic ait. **O** frater pmissis sororis mee attēti
sermoib⁹ nō abhorreas tribulatōnum hyspiditatē. v̄l ip̄az a:
maritudinem. **A**udi greg. gregē sibi dmissam salubriter admonen:
tem. **S**i inq̄ illic dulcia appetim⁹. necesse est vt h̄ amara tolerem⁹
hille. **S** et tribulatōes licet extrinsec⁹ seu sup̄ficieten⁹ degustate
mordeāt. tñ inq̄ latet nucle⁹ h̄m cui⁹ dulcedinē sanū gustū dele:
ctant p̄t sequētia maifestāt. **V**ide ergo ne simileris simie. **S**ymia
ascendēs nucis arborē atq; i cortice nucis inueniēs amaritudinē
totū fructū picit. et iō fit q̄ dulcedinē nucleī non picit. **N**ō sic fr̄
tribulatō est a te picieda. quāuis extrinsec⁹ sit amara. **S** pot⁹ d̄diē
da est quadupli salsa. **Q**ua inq̄es aut q̄li. **D**rofecto prima est pun:
giua. **C**ōsideratō mortis p̄petue quā hō p̄ tribulatōes p̄t euadere
Audi salomōez. **N**oli inq̄ subtrahere a puero disciplinā. si em̄ per:
cusseris eū virga n̄ moriet⁹. tu v̄ga pcutis eū. et aiā ei⁹ de iferno
liberabis. **S**ecda salsa q̄si aromatica et mitigatiua. est cōsideratō e:
terni p̄mij. **A**udi sanctissimū patrē gregoriū. cōsideratō inquit p̄mij.
minuit vim flagelli. **T**ercia salsa est cōsideratō passiōis xpi. **A**udi
magnū p̄em augustinū. **M**agna inquit cōsolatō mēbris ex capite
Vn̄ et apostol⁹ ip̄e. **S**i inq̄ sustinem⁹ et d̄regnabim⁹. **A**udi quoq;
et p̄em clareuallis. **H**unq̄ d̄ inq̄t xp̄⁹ a cōione sua sociū tribulatō:
nis excludit. **S**ecū latro eadē die fuit in paradiso. **Q**uarta salsa est m̄l:
tipler tribulatōis vilitas de q̄ quidē sorores mee. **E**t iā p̄idem in:
formarūt. ac te etiā plen⁹ informabunt

XX. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. **C**ur frater tibi tam insipida est aqua tri:
bulatōis. q̄ pot⁹ multū tibi deberet sape. ex quo colata est per
saccū humanitatis xp̄i b̄ndicte plenū sp̄b⁹ aromaticis. **H**ic nempe
sacc⁹ in quo inh̄itauit corp̄aliter plenitudo diuinitatis. plen⁹ fu:
it gratie et veritatis. plen⁹q; illa sapia q̄ de se dicit. **S**icut cynamo:
mū et balsamū aromaticans odorē dedi. et q̄ mirza electa dedi sua:
uitatē odoris. et quasi balsamū non mixtū odor me⁹. **N**ōne autem
per hūc saccū b̄ndictū dicta aqua colata fuit. q̄n xp̄c tot et tāta sus:
tinuit. **V**n̄ si aqua illa simplex et pura antea nobis insipida fuisset.
exnūc semp sapida esse deberet d̄tracto. scz p̄ colatōez odore aro:
matico. et sapore dulcissimo. **M**imizus et in eo sp̄s erat ille de quo
dicit ip̄e xp̄c. eterna p̄is sapia. sp̄s me⁹ sup̄ mel dulcis. **S** et ih̄us
mel in ore dicit ip̄e doctissim⁹ pater vallis. **S**icut igit⁹ multi qui:
bus simplex aqua nō sapet. medonē v̄l claretū melle v̄l speciebus
cōfectū delectabiliter biberēt. ita p̄dicto mō cōfecta tribulatō de:
lectabilis esse posset et deberet. **S**ane hac in materia distinctio
quedā locū videt⁹ habere que in libro quodā sanctarū reuelatōnū
repiet. **I**n q̄ in p̄sona xp̄i sic dicit. **C**ū hō ḡua. si i p̄rio inico mihi
illō p̄inarz ego cū inde biberē ex ore medēt̄m dulcedis ei tribue:
rez. v̄n sic nobilitare⁹ vt nūq̄ de cetero possz p̄ire. **S** cū hō ide p̄oz

biberit inficit illud. et quo prius bibit eo magis acescit et amaricat.
ut inde me non deceat bibere. nisi penitentia et confessione purgetur. *h. ibi.*

C. XXI. CONSIDERATIO.

Uicesima prima puella sic ait. **O** homo dicitur dulci et valde dulci non solum
homo non dicitur desolari. sed potius plurimum desolari. Sed quod. Nonne tri-
bulari propter deum est dulce. immo dulce valde. Est perfectio. Nepe cum
quod facit aliud propter aliud. hoc aliud est vicinior cordi suo. ipsiusque cor-
dis ipsius prius tangit. quam illud tangat quod propter ipsum facit. Ita sane quod illud propter
quod facit. aliud est quam medium mediante quo. seu per quod transit et pertingit
id quod faciens facit ad cor ipsius facientis. Ecce clare exemplum. Si homo
sumat potum propter bonum sanitatis. sanitas prius cor eius tangit quam ipsa
potio. que quidem pertingit in ratione voluti per sanitatem tanquam per
quoddam medium ad cor sumentis potum. unde et secundum regulam aristoteli
propter quod unumquodque tale. puta volutum vel amatum. et illud magis. Sed
nunc videmus quod illud quod per medium transit sapit naturam illius medij.
patet hoc in radio per fenestram vitream rubei coloris vel viridis tra-
seunte. qui radius idcirco ad terram pervenit. vel parietem desimili cum co-
lore. patet et in dulci vino quod bibens infirmus acre ipsum iudicat. vel
amarum eo quidem quod per lingue amaritudinem quasi perdit saporem dul-
cedinis prius quam pertingat ad interiorem potentiam qua anima inducat
de sapore. Aliud est exemplum de spera ignis que immediate attingit
celum. nec ventus nec pluvia. nec aliquid tempestatis materia potest celum ipsum
attingere. nisi prius igniat. seu in ignem convertatur per calorem. seu virtu-
tem ignis illius medij per quem transit. Sic autem et celestem hominem tem-
pestas tribulationis. quam ex suavi amore propter dulcissimum ipsum deum
et dominum nostrum patitur. non attingit cor patientis propter ipsum deum. nisi qua-
si fluendo per deum tanquam medium anime propinquius. per cuius transiens dul-
cedinem de necessitate perdit suam amaritudinem. cuius quidem medij ratio
per ipsum propter deum iuxta vulgare theutonicum importatur. Sed et ca-
lor amoris. cuius homo ratione tale quid patitur. vel etiam operatur. decoquit
ipsum pati vel operari. et sic reddit ipsum dulce. utpote fructum hominis
qui arbori comparatur. quemadmodum calor solis decoquendo vere ar-
boris fructum reddit eum dulce. Peccine quidem comparatio non est va-
na. Nam amans deum soli tanquam ei a quo procedit calor amoris comparatur
dicente scriptura. qui diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita ruti-
llet. Denique cuius tribulatio annihilat. nonne ille a tribulatione cum
desolatione liberatur. Is autem est qui propter deum tribulationem sustinet. ex
amore quo cor eius redditur inflammatum. Ad illius quidem cor non per-
tingit tribulatio maxime penetrando. nisi ibidem igne amoris consu-
mat et quasi annihilat. quemadmodum etiam ipse tribulatur huius di-
cere potest cum psalmista. Inflammatum est cor meum. et ego ad nichilum
reductus sum et nescivi. Quo ergo talis potest esse desolatus. cui pati non est
pati. immo per hoc merito debet desolationem recipere ex quo cessat pati. et
potius. quod nunquam vere patiebatur ut sic. preservatus quodammodo ab

ab omni pati.

CXXII. CONSIDERATIO.

Uicesima secunda puella sic ait. **O** homo nescis quod solatiū est miseris habere socios penarū. et tātō mai⁹ q̄nto sunt socij digniores. **S**ed quilibet tribulat⁹ hz socios om̄s magnos qui sunt ī dignitatib⁹ q̄ sita. **A**udi patrē clareuallis. nūquid inq̄t ī honore sine dolore. ī plātōe sine elatōe. **S**ed nec tales tm̄ hz socios tribulat⁹. q̄nimo plimōs tales q̄bz dign⁹ nō erat mūd⁹. **D**eniqz sociū habz ip̄m deū q̄ per psalmistā de tribulato dicit. cū ip̄o sum in tribulatōe. **D**e q̄o rursum psal. **I**uxta est inquit dñs h̄ijs q̄ tribulato sunt corde. sunt autē et alij hui⁹ rei testes. **E**cce q̄d dicit clareuallēsis. **Q**uātūcūqz inq̄t seuiat tribulatō n̄ putes te derelictū. s̄z memineris scriptū esse. cum ip̄o sum in tribulatōe. **S**ed et ip̄e dñs repit⁹ p̄ psalmā dixisse. cū transieris p̄ aq̄s tecum ero. **N**ōne autē et quo ad ignē liber danielis simile testat⁹. **V**idit inq̄t nabuchodonosor ī fornace cū trib⁹ pueris q̄r cum simile filio dei. **E**t nōne hec societas secura gr̄a et delectabil⁹ et plurimū affectāda. ac a deo p̄pter eā ip̄a tribulatō est postulāda. **A**udi andictū clareuallēsem deo loquentē. **D**a mihi inq̄t tribulationes. ut semp̄ mecū possis esse. **P**hijs itaqz sufficientib⁹ testimonijs patet tribulatos ip̄m deū habere sociū. et non mō penarū. seu tribulatōnum ut habentē consimiles. verū magis ut in ip̄is nostris tribulatōnib⁹ et mediātib⁹ ip̄is nobis assistentē et auxiliātem contra aduersitates. quippe taliter sibi deū auxiliari petit ps̄. **D**a inq̄t nobis dñe auxiliū tuū de tribulatōe. **E**cce nō petit q̄ tribulatō auferat⁹. s̄z q̄ de ip̄a auxiliū eliciat⁹. **V**t scz de⁹ det q̄ ip̄a tribulatō sit homini in auxiliū contra hostes. **Q**uales forsā inq̄s. **D**eprofecto licz job deo associari petēs. et hac suppoita associatōe ad om̄s indifferenter diffidēdū aiatus dixerit. dñe pone me iuxta te. et cuius vis man⁹ pugnet contra me. tm̄ cū ps̄ dicit. **D**a nobis dñe auxiliū de tribulatōe. petit hoc gen⁹ auxiliij q̄d contra piculosissimos hostes valz. puta latentes et incognitos. q̄ppe piculosa est pugna q̄ nō cognoscit⁹ inimic⁹. **H**ui⁹ autē hostes sunt falsa gaudia. fallaces prosperitates mundi. que tātō sunt hostes piculosiores. q̄nto blandiores. blādiendo em̄ et festiuādo occidūt. que admodū put in regū libro legit⁹. **J**oab marscalcus regis dauid amasiam occidit. ip̄m p̄ mentum tenēs. et in signū amicitie salutās. **S**i itaqz mūd⁹ tibi arrideat blādicijs suis. **D**icas secure cū illo ouidio. **B**ella mihi video bella parāt⁹. et gaudēter vtere illo dei auxilio q̄d d̄ tribulatōe elicit⁹. q̄ppe tribulatōs contra tales aduersantes sūme valēt. **CXXIII. CON.**

Uicesima tertia puella sic ait. **C**ur hō de tribulatōne querularis. **A**n ignozas q̄ si hō haberet amicū q̄ p̄pter ip̄m in tribulatōe essz. v̄l turbatōe. dignū essz atqz iustū. q̄ ip̄e hō tal⁹ cū illo aīco esset ad ip̄z p̄ sui p̄ntiā d̄solādū. tali q̄dez d̄solatōe qlē ei rōnabiliter possz impedere. **S**ed q̄d. **N**ūquid de⁹ d̄solator opti⁹ suis aīcis p̄pter ip̄m tribulatis in h̄ deficiet. **A**bsit. **I**p̄e est nimirū q̄ suis dixisse dinoscit⁹.

Ego ipse consolabor vos sed per me ipsum presentiam. cum de tribulatio huius
ut sepius commemoratum est dixerit per prophetam. cum ipso sum in tribulatio-
ne. Sane in hoc verbo potest consistere multiplex consolatio. Nimirum
si deus est mecum in tribulatione. quid ergo requiro amplius? Nam nihil
aliud aut plius quam deum meum velle de eo. exemplo illius marie in cuius
persona dicit ille origenes. Dominum meum solum quero. ipse solum potest me
consolari. Sed et valde auarus dicitur. cui deus non sufficit. Si etiam homo
de ipso deo non contentatur. quomodo de quocumque dono dei interiori. vel
exteriori poterit contentari? Deus itaque qui consolatur nos in omni
tribulatione nostra sufficiens est per consolationem habenda. quod patet
tam de deo patre. quam de deo filio. et deo spiritu sancto. Dixit philip-
pus ad filium de deo patre. Domine ostende nobis patrem et sufficit no-
bis. Dicitur de sapientia que filio appropriatur. Venerunt mihi omnia
bona pariter cum illa. et cui non sufficerent omnia bona. Omne au-
tem quod venit cum illa est homini bonum. utpote que nihil nisi bonum
in sua habet continua. quod etiam venit cum illa ordinem habet ad
finem bonum et optimum ad quem suam conducit continuam. quippe
ipsa attingit a fine usque ad finem fortiter. et disponit omnia suaviter. Veni-
ens igitur cum illa est fine saltem sortitur boni atque suavis rationes
Dicit autem omnia bona. quia ad quem venit deus ut amicus. illi com-
bit omnia sua bona iuxta illud in figura. fili tu super mecum es. et omnia
mea tua sunt. sua autem sunt omnia bona. Unde et diligentibus
deum omnia cooperantur in bonum. etiam que in se non sunt bona
ut sunt peccata secundum glossas. propter quod signanter dicit. Venerunt mihi
omnia bona id est omnia venerunt atque redduntur mihi bona. quibus
etiam aliquid secundum se non sunt bona. Venerunt autem cum eterna sapientia
que nunquam fieri sineret quecumque mala nisi ex eis sciret elicere bona
Rursum deus spiritus sanctus pacificus est dulcis hospes anime cu-
ius quidem dulcedo amaritudinis tribulationis predominatur. ita perfec-
to ut sufficiens sit ad amaritudinem tribulationis repellendam. et per-
sequens ad illum consolandum de quo dicit. cum ipso sum in tribulatione.
quod in eo libenter facit qui obicere non ponit eo quod pacificus esse sibi proprie
duent. Denique hoc quod dicit. cum ipso sum in tribulatione. tantum valet
ac si dicat. ipsi tribulatio participatio. vel potius in persona ipsius ego participatio.
quemadmodum in persona petri se passurum predicabat. cum eidem dicebat.
venio romam iterum crucifigi. et quemadmodum dicit in iudicio hijs qui
a sinistris eius erunt. Esuriui et non dedistis mihi manducare. sitiui et
non dedistis mihi potum. etc. sequitur. tunc respondebunt ei et ipsi dicentes.
Domine quando te vidimus esurientem aut sitientem et non ministravimus tibi.
tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis quod diu non fecistis vni
de minoribus hijs nec mihi fecistis. O viscerosa erga hominem cari-
tas dei. omnino patientis sibi assumptis. que merito debet omnem ho-
minem tribulatum consolari.

CXXIII. CONSIDERATIO.

Quiesima quarta puella sic ait. **Cur hō de tribulatōne tristaris?**
 per quā ad duas eximias virtutes humilitatem. f. et patientiā
 efficaciter disponeris. **Vis h̄ scire q̄rum ad humilitatē?** Ecce dicit
 pater clareuallis. q̄ sicut patientia ad pacē. lectō ad sciaz. ita hu
 miliatō est via ad humilitatem. si ergo virtutem appetis humilita
 tis. viam nō refugias humiliatōnis. nam si non pateris humiliari.
 nō poteris ad humilitatem p̄uehi. **H ille pater.** Sed q̄d? certe per
 tribulatōnes homines humiliant. teste ps̄. tribulauerūt inq̄t eos
 inimici eorū et humiliati sunt. **Igitur p̄ tribulatōes.** homines ad v̄
 tutem humilitatis disponunt. **Hec aut̄ vire?** quanti sit valoris. q̄n
 rumq; hominem ornet. hoc sodales mee docebūt inferius euiden
 ter. **Rursum sicut h̄m p̄fatum patrem humiliari est via ad virtu
 tem humilitatis.** Ita tribulatōnes pati. via est ad virtutem patien
 tie. **Sed quanti est h̄?** Deo facto tanti est q̄ nulla re exteriori potest
 adequari. Est nimirū tāti valoris armatura. q̄ nec vlla alia q̄uis
 aurea. q̄uis margaritis. aut q̄bus lib; lapidib; p̄ciosis pomata va
 let tūc quātū ip̄a p̄tegere hominē a iaculis verborum. a gladio li
 gue inique. et a verbo mendacij. aut etiā verbo pungitiuo. cū poti
 us iacula h̄mōi et sagittas nōnunq̄ in ip̄m iaciētē soleat patien
 tia retorquere.

XXXV. CONSIDERATIO.

Quiesima quinta puella sic ait. **Cur de tribulatōne turbaris?** que
 valet ad pietatē valetq; ad spei firmitatē. **Vis scire q̄ valeat**
 ad pietatem. sicut ecōtra homo in delicijs nutrit̄ nescit alijs com
 pati. **Audi apostolū.** Non habem; inquit pontificem. qui non pos
 sit op̄ari infirmitatib; nostris temptatū per omnia. **Vis scire q̄ tri
 bulatō ad spei valeat firmitatem?** Audi primo apostolum paulum
 de spe. p̄ patientiā inquit spem habeam; **Merito siquidem d̄ regno**
 celoz spem h̄z. q̄ monetā h̄z q̄ ip̄m emit. **Que nā inq̄es ē illa.** Deo
 facto monetā illa ab electis minime reprobāda. est tribulatō. hinc
 in libro **job** dicit. **Inrepatōnez d̄ni ne reprobēs.** Sane de spei fir
 mitate exp̄sius loquit̄ pastor dominici gregis. greg. **Tāto inquit**
 spes in deo solidior surgit. quanto p̄ illo quisq; grauiora p̄tulerit.
 q; nequaq; retributōnis gaudiū de eternitate colligitur. qd̄ nō hic
 pia tribulatōe seminat. **H ille.** S; quid operat̄ hec spes. **Audi gre
 gorii ibidem.** Spes inquit in eternitatem animū erigit. et idcirco
 nulla mala que exteri; tolerat sentit.

XXXVI. CONSIDERATIO.

Quiesima sexta puella sic ait. **Nōne nosti q̄ tribulatō valet mul
 tipliciter ad virtutes?** Nimirū tribulatō v̄tutes iuuat. v̄tutes
 manifestat. virtutem perficit. **Vis scire q̄ tribulatō virtutes iuuat?**
Audi venerabilē jeronimū/adiutrix inq̄t virtutū est tribulatō. **Vis**
scire q̄ tribulatō virtutes manifestet? Audi gregozium egregie de
 hoc loquentē. **Atomata inquit fragrātiā suā non nisi cū incendū
 tur expādūt.** Ita sancti viri om̄e qd̄ v̄tutib; redolēt. i tribulatōibus

innotescunt. **S**ed et pater clareuallis exponens illud can. **V**niuersi pulueris pigmentarij. **S**pecies inquit integre odorem quidem reddunt. sed non tamen quantum diffracte. crebris tunctionibus supertrite remotiozem etiam locum odorifera difpersione pfundunt. sic et virtutes in pace fortiter redolent. sed fortius in tribulatione. quia virtus in pace acquiritur. in persecutione probatur. approbatur in victoria. **H**ic patet ille. **D**enique vis scire quod tribulatio virtutem pficiat. **A**udi apostolum paulum. **V**irtus inquit in infirmitate pficitur. **N**ec mirum multis namque modis facit tribulatio ad perfectionem virtutis. **P**rimo quidem quia purgat virtutes ut ignis aurum. **A**udi gregorium. **F**ornax inquit tribulationis ligna viciorum incinerat. et aurum purgat. **S**ecundo quia hostem virtutum debilitant. scilicet corpus cuius sensus proueniunt in malum. et cuius caro concupiscit aduersus spiritum. **T**ercio quia magnitudo tribulationum occasio nem dat ut deus gratiam augeat. **A**udi apostolum. **F**idelis inquit est deus qui non permittit vos temptari. sed per tribulationes supra id quod potestis. sed faciet cum temptatioe pueniam. id est virtutis augmentum ut possitis sustinere. **A**udi quoque et senecam illustrem. multa inquit adicit sibi virtus laceffita. **D**enique audi in signem gregorium. **E**lectorum inquit desideria dum psumunt aduersitate pficiunt. sicut ignis flatu pmitur ut crescat. et vni quasi extingui cernitur. inde roboratur.

XXVII. CONSIDERATIO.

Vicesima septima puella sic ait. **D**e tribulatione. cur tristaris? **B**onum tuum quod deus intendit non adueris. **E**cce intendit tuam custodiam. ac cordis atque virtutum tuarum difseruationem. **V**is hoc scire? **A**udi dominici gregis custodem egregium. beatissimum patrem gregorium. **N**isi inquit pater per tribulationes se melius seruari nosset. non diceret proba me deus et tempta me. et rursus idem. tunc inquit. interius custodimur. cum per dispensationem dei tolerabiliter temptamur exteriorius. aliquando vicij. aliquando pressuris. **T**ribulatio etiam custodit sapientiam cordis ne perdat. sicut econtra dicitur pater beatissimus de salomone loquens. **I**deo inquit sapientia cor salomonis deseruit. quia eum nulla disciplina tribulationis custodiuit. **H**ec ille pater. **C**orda itaque amicorum dei sub tribulatione difseruantur. sicut ignis sub cinere. et semen sub niue. **Q**uapropter et dominus precepit in lege quod tabernaculum supra opertum esset diflagis cilicinis qui asperi sunt. ad preciosas cortinas subter existentes custodiendas a pluuia et a ventis. per quod significatur quod sub aspitate tribulationum difseruantur preciosae virtutes sanctorum. et precipue humilitas que a mundi prosperitatibus impugnatur.

XXVIII. CONSIDERATIO.

Vicesima octaua puella sic ait. **C**ur homo de tribulatione tristaris. cum tribulatione materiam spiritualis gaudij et carum domini solacij difstet esse. **Q**ui si de hoc dubites. **A**udi multiplex testimonium. **N**onne dicit gloriosus archiantistes ambrosius? **D**eus non est immemor suorum. quia dat eis in tribulatione solacium. **N**onne etiam dicit pater clareuallis

Drope est dominus hijs qui tribulato sunt corde. nec mirum nam et mater que egrotantem nouit filium. magis fouet. et amplectitur se. prout quantuncumque tribulatio seuiat. non putes te derelictum. sed memineris scriptum esse. cum ipso sum in tribulatione. **H**ille. **S**ed quid. certe presentia amici est gaudiosa seu consolatoria. Nonne vel aliquando audiisti verbis illius apostoli. super habundo gaudio in omni tribulatione. qui et rursum de quibusdam dicit. In multo experimento tribulationis abundantia gaudij ipsorum fuit. Nonne dicit apostolus alibi. gloria mur in tribulationibus. Nonne dicit psalmus. Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti. Nonne gaudet languidus de morbi curatione. sed tribulatio medicina est morbi expulsiua. presertim si a deo acceptetur. **H**inc enim dicitur in libro job. In reprobatione domini ne reprobes. quoniam ipse vulnerat et medetur. **S**ed et operari de stipendio acquirendo utique gaudet etiam in labore. sic etiam dicitur in euangelio. gaudete quoniam merces uestra copiosa est in celis. **S**ed et mercatores gaudent qui pro vili precio merces emerunt preciosas. **I**psi autem tribulati qui in modico vexati in multis bene disponuntur pro tribulatione modica. utpote temporali et breui. mercedem sibi comparant sempiternam. **D**enique virtus hominis apparet in tribulatione. sicut virtus simapis ex intricatione. **B**onorum etiam gubernator in tempestate cognoscitur. et in bello miles. et pugil in duello. et nonne huiusmodi gaudium pariunt. **D**rocefecto sic. experientia hoc docente. **G**audent namque magni viri et virtuosus in rebus aduersis. sicut fortes milites in bellorum triumphis. et sicut gaudet ex victoria pugil fortis. **F**acit autem excellenter ad propositum dictum illustri senece. **N**ullum inquit ita magnum solatium est sicut illud quod extrahitur de aduersitate. **Q**uid plura. mutatur plane seu auertitur tristitia tribulationis saltem in bonis hominibus in gaudium exultationis. **N**onne ait psalmus. In conuertendo captiuitatem syon. facti sumus sicut desolati. tunc repletus est gaudio os nostrum. et lingua nostra exultatione. **S**ed et dicta mutatio in euangelica historia aperte intelligitur figurata per mutationem aquae in vinum in nuptijs. et nonne vinum letificat cor hominis. presertim vinum consolationis. **S**ed ecce aqua tribulationis auertitur in vinum consolationis. et leticie spiritualis. **D**icetur forte quanta aqua in quantum vinum. **D**rocedat in medium propheta ysaias in persona dei tribulatum consolans. **N**on punctum inquit in modico dereliqui te. et in miserationibus magnis congregabo te. **Q**uocirca ymaginandum quod pro modica gutta vel aspersione punctalis tribulationis recipiemus diuina faciente miseratione quasi fluium eterne pacis. et thesaurum iocunditatis et exultationis. quemadmodum illud dictum est. iocunditatem et exultationem thesaurisauit super eum. **Q**uapropter merito preeligenda est gutta aque tribulationis in vinum gaudij. tale et tantum mutanda. gutte vini gaudij temporalis mutande tandem in torrentem tribulationis eterne. immo simul in ignem.

et aquā eterne afflictionis. per que nō transitur vt in refrigerium
veniat. **S**iquidem de hac mutatiōe habetur exemplum in diuice
epulone. et lazaro paupe. qui diues dicebat. crucior i hac flamma.
sez tam copiosa. et suo calore tam afflictua. nā illi responsus dstat.
Eili recipisti bona in vita tua. et lazarus similiter mala. nunc autem
hic consolatur. tu vero cruciaris.

XXIX. CONSIDERA.

Quesimanona puella sic ait. **C**ur de tribulatiōe turbaris. **N**on-
ne cōsideras q̄ deus eternus per tribulationes maximum tuuz
bonum intendit. **Q**uod inquires. **D**efecto tribulatiōe educit homi-
nem de p̄sione. et nonnunq̄ ad coronam. **V**is scire q̄ tribulatio e-
ducit de p̄sione. **E**cce carcer cordis est vel p̄sio. quidquid inco-
dinate diligitur in hoc mundo vbi anima miseri retinetur. et liga-
tur a vinculis affectionis. **D**e hoc quidē eicit tribulatio. vt est vi-
dere saltem in vno genere tribulatiōis. **N**onne legisti in actib⁹ q̄
petrus detinebatur in carcere herodis. et angelus percussit eum in
latere et dixit surge velociter. **L**atus vocantur in scriptura om̄es il-
li qui homini affinitate vel societate sunt diuncti. quando ergo a-
micus hominis ei per mortem vel alio modo subtrahitur. tunc in
latere percutitur homo pro corde suo de carcere eiciendo. **V**is autē
scire q̄ nonnunq̄ eductio de carcere terminetur ad coronam. **A**udi
Eccliassem. **I**nterdum inquit ducitur quis de carcere ad regnum.
Sed et cōmuniter martello tribulatiōis fabricatur corona iustis
tribulatis. qui em̄ iustos tribulant. coronam eis fabricant. q̄d etiaz
quandoq̄ fit non aperte in faciem persequendo. sed occulte quasi
a tergo per detractionem malleo lingue percutiendo. quemadmo-
dum ob hoc dixisse videtur ps̄. supra dorsum meum fabricauerunt
peccatores. **D**eniq̄ q̄ de⁹ per tribulatiōem iustorum maximum eo-
rum bonum intendat. videlicet post probationem gloriā eoz. et
honorē ac coronam eternā. patet p̄ illd̄ de tribulato martire di-
ctum solenni voce ecclesie. gloriā et honore coronasti eum domie
Sed et iacobus alphei in sua canonica de temptato per tribulatio-
nes et patienter sufferente loquens. **B**eatus inquit vir qui suffert
temptatōz. qm̄ cum p̄bat⁹ fuerit accipiet coronā vite. quasi dicat.
viam coronam accipiet. **E**st autem de ei⁹ modi coronatiōe exem-
plum. **N**am miles p̄bus. qm̄ cum triumpho de certamine reuertitur.
magn⁹ ei honor exhibetur. **S**ic est et de illis qui per patientiam in
hac vita triūphasse p̄bant. iux̄ illd̄ poetrie. **N**obile vincēdi genus
est patiētia. vincit q̄ pati. si vis vincere. discē pati. **D**e illis inq̄ tri-
ūphatorib⁹ sic est. q̄ in celesti palatō honorifice recipiunt. et vt
reges solenniter coronant. **Q**uipe tacito de quozūdā aureclis.
cuiuslibet militis in militante ecclesia bene militatis. **I**n ecclesia
triūphante rōe premiij essentialis q̄d aurea dicitur. **V**erificatur illa
vox ecclesie. corona aurea super caput ei⁹. exp̄ssa signo sc̄tatis.

XXX. CONSIDERATIO.

Ticesima puella sic ait. **A**udi sententiā patris clareuallis mē-
tra de premissis quasi recapitulātis. **N**ec est inquit via vite. tri-
bulatio presens. via glorie. via ciuitatis habitaculi. via regis. uti-
lis tribulatio que p̄bationem operatur. ducit ad gloriā. res ne-
cessaria tribulatō q̄ in gloriā vertitur. tristitia que in gaudiū muta-
Gaudium sane longum. quod nemo tollet a vobis. gaudiūz multi-
plex. gaudium plenum. **B**onum ergo magis necessitas q̄ voluptas
que cum vtraq; res citi⁹ transeat. altera penaz habeat. altera sit pa-
ritura. coronam. res necessaria ista necessitas que coronā parit. **G**lo-
riemur in tribulatione. in ea siquidem spes glorie. ymmo et in ipsa
tribulatōe gloria continetur. sicut spes fructus in semine. **I**n hūc
modum regnum dei nunc intra nos est. thesaurus ingens in fictili
vase. in agro vili. **E**st inq̄. sed abscondita est. latet gloria nobis in
tribulatione. **C**ū ipso sum in tribulatōe ait domin⁹. **2c.** aliud iterū
q̄ tribulationem queram. mihi adherere deo bonum est. **D**escend⁹
ut p̄pe sit h̄is qui tribulato sunt corde. ut nobiscum sit in tribula-
tione nostra. ex eo utiq; q̄ in ipsa tribulatione simus nos. **Q**uis em̄
sustineret. quis subsisteret. quis persisteret sine eo. bonum mihi do-
mine tribulari. **D**ummodo ipse sis mecum. q̄ regnare sine te. epula-
ri sine te. sine te gloriari. bonū mihi i tribulatōe magis āplecti te i
camino habere te mecum. q̄ esse sine te vel in celo. **T**urum probat
foznax. et viros iustos temptatō tribulatōnis. **I**bi em̄ cum eis do-
mine. et ibi in nomine tuo congregatis medi⁹ astas. **Q**uid trepidam⁹.
Quid cunctamur. quid refugim⁹ hunc caminum. seuit ignis. s; do-
min⁹ nobiscum est in tribulatione. **hec ille dulcis pater.**

Capitulum secūndum continens consolationes specialiter super tri-
bulatione sub nomine crucis. siue super cruce tribulationis.

Secundo post premissa ad supradictam dominaz cōsola-
tricem accessit. et alius tristis propter crucez tribula-
tionis. cui illa pro consolatione mox de suis puellis
quatu or assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait ad prefatum tristem. **O** si cognouisses et tu
quid dulcedinis crux tribulationis contineret. de ipsa non
dolerēs sed gauderes. **E**t tu inq̄ quemadmodum nōnulli sanctorū
cruce tribulationis nouerunt per experientiam et amauerunt. **A**u-
di hystoriam illā in q̄ de **A**ndrea apostolo sic canit ecclesia. **D**o-
ctoz bonus. et amicus dei andreas aspiciens a longe vidit crucez
Salue crux. suscipe discipulum eius qui pepedit in te magister me-
us cristus. **S**alue crux que in corpore cristi dedicata es. et ex men-
bris ei⁹ tanq̄ margaritis ornata. **S**equit⁹ in hystoria. **V**idēs andre-
as cruce cum gaudio dicebat. quia amator tu⁹ semper fui. et des-
ideraui amplecti te. **O** bona crux recipe me ab hominib⁹. et redde

me magistro meo, ut per te me recipiat. qui per te me redemit. **Rur-**
sum sequitur. **Cum** peruenisset beatus andreas ad locum ubi crux
parata erat. **Exclamauit** et dixit. **O** bona crux. domini diu deside-
rata. et iam desuperantem animo preparata. securus et gaudens ve-
nio ad te. **Ita** et tu exultans suscipias me discipulum eius qui pe-
pendit in te. **In** illa hystoria. **Et** nonne hec ad magnam consolati-
onem omnium crucem tribulationis patientium debent esse certe
sic. quod em beatissimo andree causa fuit non solum consolationis.
sed etiam exultationis. merito debet esse etiam nobis causa salteꝝ con-
solationis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** si circa premissa per sororem meam re-
citata agnouisses et tu quomodo pro consolatione crucem tribu-
lationis dulcis ille pater clareuallis arbori comparat et quali de
tribulatione merito gauderes. **Certe** inquit crux speciosa est. et crux
amari potest. et crux habet exultationem. Ita est fratres mei. **Si** fuerit
qui colligat semper germinat lignum crucis vitam. fructificat io-
cunditatem. oleum leticie stillat. balsamum sudat karismatum spua-
lium. **Non** est siluestris arbor. lignum vite est apprehendentibus eam.
arbor fructifera. est arbor salutifera. **Alioquin** quomodo dominicam occu-
paret terziam. illam dico preciosissimam glebam cui clauorum est infra
radicibus. **Si** non esset hec sanctior cunctis. preciosior vniuersis nun-
quam illo plantaretur in orto. nec illam preminentem vineam occuparet.
Denique quid mirum si cruci suauitatem dedit. qui dedit et ignem. **Tunc**
quomodo crux videatur insipida. ubi dulce sapit et flammam. **Quid**
em sapiebat laurentio ignis ille cum irrideret carnifices. iudicem sub-
fannaret. **Quid** adhuc dicemus fratres. **Cur** non sapit et nobis que
pro christo est tribulatio. **Cur** non gustamus et nos manna istud abscon-
ditum. **Sit** ergo gaudium in tribulatione. et iam non habet malignum
unde illiciat. unde deiciat. **Liberati** sumus a laqueo venantium. pas-
siter et a verbo aspero. nihil proficiet inimicum in eo quem crux christi
delectat. **Si** carnalem delectationem. et filium iniquitatis non appo-
net nocere ei. **Si** ad exasperandum ei quolibet immittere temptauerit
amaritudinem. non curat delicias qui ieiunio pascitur. multo minus
pro eo murmurare potest in quo et delectatur. plane altissimum posuit
refugium suum. quo nec muscipula inimici timenda sic nec sagitta
Drosius sublimis volat quisquis ille est quem non modo futurorum
expectatio bonorum. sed presentium quoque malorum exhibitio ipsa de-
lectat. ita ut in ea gloriatur. hec ille pater

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **O** homo tribulate. **Vis** ne premissa verba
patris clareuallis ad clarum ipsa pro consolatione tua intelli-
gendum declarari. **Ecce** dicit primo. **Cru**x speciosa est. sed crux tribu-
lationis. **Et** nonne bene dicit. est namque speciosa. vel ut causa equi-
uoca. quemadmodum enim sol est calidus. licet non formaliter. ut vni-
uoca. sed ut causa caloris equiuoca. Ita et crux tribulationis ut causa

equiuoca facit animam speciosam plenitudine specierum sanctarum cogitationum ex quibus nonnunquam praeumpitur in exteriora verba amosa. **S**epius namque tribulati verba huiusmodi ingeminant. **D**eus amantissime. **O** amabilis deus succurre mihi. **O** amabilis deus libenter hoc sufferam amore tui. quia grauiora pertulisti amore mei. **Q**uid igitur miri quod dicitur pater crucem tribulationis speciosam dicitur. Nam propter dicta et consimilia externa vel interna verba plena caritatis et dilectionis. que crux tribulationis causat in ipsis tribulatis. potest ei accommodari quodammodo quod de virgine canitur. **I**sta est speciosa inter filias hierusalem. sicut vidistis eam plenam caritate et dilectione. **R**ursum crux tribulationis speciosa est. utpote tibi deferens speciositatem. **H**imix ipsa ut soror mea prefata est aqua comparatur quemadmodum igitur aqua hominis in se vel in suis vestibus decurpati reformat speciem mundando et dealbando. ita et tribulatio animam abluit. et virtutum suarum habitus candidiores reddit. **E**t nonne pregrandis aquila iohannes in sua apocalypsi hoc declarat. ubi dicitur. **H**ij qui sunt amicti stolis albis qui sunt et venerunt et dixit mihi. scilicet unus de senioribus. **H**ij sunt qui venerunt ex magna tribulatione. et lauerunt stolas suas. et dealbauerunt eas in sanguine agni. scilicet habito participio sanguinis christi pro amoris cordis sui bene digesti ad modum lactis albillimi. **D**icit secundo dicitur pater. **C**ruce amari potest scilicet tribulationis. **N**am audisti quod hec crux speciosa est. quid igitur miri quod ipsa amari potest. quippe speciosa solent esse amabilia. **N**ec opponas quod amara est. **N**epe et amara potio propter dulcem sanitatem amabilis est. **S**ed et tribulationem amaram dicens. dicere videris mendacium. et declarare potius gustum tuum esse infectum. **I**am enim tribulationes videntur esse dulcorate. pro hoc quidem quod in christo fuerunt. et per eum cuius spiritus super mel dulcis est transuerunt. quemadmodum et crux iam videtur esse uncta ex eo quod in christo fuit qui est unctus. quapropter et cruce in desertione ecclesiarum oleo inunguntur. **H**inc est quod dulcis pater clare uallis de illo loquens verbo. qui fingis laborem in precepto. **T**u enim inquit labor factus iugum suauis cruce inunctio. **D**icit tercio idem pater. **C**ruce habet exultationem. et quid miri si hoc dicit et intendit decruciatu tribulationis designate per lignum crucis. **N**am et exultabunt omnia ligna siluarum a facie domini quod venit ait patris. **S**ed quid. **N**unquid non presentiam suam exhibet dominus tribulationis. **C**erte exhibet. **S**udi psalmistam. **I**uxta inquit est dominus hijs qui tribulati sunt corde. **I**gitur etiam in tribulatione non solum gaudere. sed propter eius presentiam uiuificam exultare. potius habes per gaudium cordis in corpus redundans. quemadmodum cytharadam illum dauid dixisse nouimus. **C**or meum et caro mea exultauerunt in deum uiuum. **D**icit quarto dicitur pater. **S**i fuerit quod colligat. semper germinat lignum crucis vitam. scilicet vitam gratie.

Nempe si una persona sine tribulatione conseruat vitam gratie. tunc ad vitam bonam ratione tribulationis conuertuntur. quippe secundum Gregorium anam sententiam. mala que nos hinc premunt ad deum ire compellunt. immo melius dicuntur. nec una persona omnis christus tribulationis conseruat vitam gratie. vel sanctam. vel etiam christianam. **N**imirum sine exceptione dicit nobis apostolus Paulus. **O**mnes qui pie volunt vivere in christo persecutiones patient. **S**ed et magister per Augustinum. **N**ullus inquit seruus christi sine tribulatione est. si putas te non habere persecutiones. nondum cepisti esse christianus. **D**icit quanto pater antedictus. **E**ructificat iocunditatem scilicet lignum crucis seu tribulationis. **N**one est ita. certum est hoc verificari vel per futuro tempore. **T**udi ecclesia stitit. **V**sq; in tempore inquit sustinet patientes. et postea redditio iocunditatis. **N**am etiam dominus in euo. **B**eati inquit qui nunc fletis. quare ridebitis. imo dicti patris dictum verificat. et in presenti tribulationis namque occasione multum. siue in ordine. siue manentes in seculo. religiosi fuerint. **S**ed quod certe testate ecclesia. religiositas custodiet et iustificabit cor. iocunditatem atque gaudium dabit. **V**nde et salomon in proverbij. **S**ecura inquit mens quasi iuge diuini. **D**icit sexto idem per balsamum sudat. scilicet lignum crucis. id est tribulationis. **S**ed quod balsamum. **T**udi eundem patrem. **G**ratia inquit balsamum purissimum est. **H**oc autem consequitur quod cordis ex compunctio et hinc multoties tribulationis occasione. quod quidem balsamum gratie constringit ab inter foras perire anxiam et quasi sudorosa confessione. **D**icit septimo per ille de ligno crucis antedictum. **N**on est siluestris arbor. nam contrarium effectum habet. **T**im enim quasi siluestre et idomitum crux tribulationis reddit domesticum. non est igitur siluestris arbor quasi de numero ignobilium. cum in contrarium de ligno crucis canat ecclesia. super omnia ligna siluay. **D**icit octavo idem de eodem lignum vite est apprehendendum eam. **N**one enim in agone vel periculosa egritudine constituti per mortem perpetua euadenda et eterna vita consequenda apprehendere solent lignum crucis intueri. amplecti et osculari. **I**ta ergo et interioribus brachijs crux tribulationis esse apprehendenda amplectenda ac deosculanda. quare lignum vite est patientibus tribulatis. **Q**ui habet aures audiendi audiat quod spiritus dicat ecclesijs. **V**incetis scilicet tribulationum temptations dabo edere de ligno vite quod est in paradiso dei mei. **V**icenti inquit scilicet per patientiam. quare ut alias inductum est nobile vincendi genus est patientia. **V**incit qui patitur. si vis vincere discite pati ait poeta. **D**icit nono idem de eodem. **A**rbor fructifera est arbor salutifera. quare. **P**rofecto quare nos frui facit salute eterna. **H**inc saluator ipse ait. **D**omi me us agricola est. omnem palmitem que fert fructum purgabit eum. scilicet per inflationem tribulationis. ut plerumque fructum afferat. **D**icit decimo idem de eodem. **S**i non esset haec sanctio. cunctis preciosior vniuersis nunquam illo plantaretur in orto. nec illam preminetem vineam occuparet. **C**ur dicit ita. **R**euera quare omne lignum pulchrum visu et ad uescendum suauem in paradiso manu dei constitutum. tantam creare in homine sanctitatem non potest. sicut lignum crucis. id est tribulationis cruciatie igitur plantatum in orto seu vinea ecclesie. et certe tribulationes que cruciatie cum reuerentia recipiende sunt quasi deosculande

et amplexande tanq̄ sancte reliquie. cum quibus sanctis sanctus
eris. Nimirum si aqua amara transeundo per terram dulcis efficitur.
aut vinum per species transiens redditur speciatum. sequitur a si
simili q̄ tribulationes per xp̄z sanctum sanctoꝝ. ac per omnes san
ctos alios qui pie volunt viuere in xp̄o transeuntes sunt habende
quasi sancte reliquie. Sanctitatis autem eoꝝ signa videntur esse mi
rabilia que operantur. qui enim. xx. annis vel amplius in delicijs
suis mortui exiterent. ipsi multociens incunctanter resuscitantur.
superueniente eis forti tribulatione. Nulle in mundo isto reliquie
sanare videntur tot et tantis infirmitatibus laborantes quot et q̄n
tis sanant ipse tribulationes. **D**icit idem pater. xij. suppones cru
cem tribulationis habere suauitatem saporis et dulcedinem. Quid
mirum si cruci suauitatem dedit qui dedit et igni. **F**ur quomodo crux
videatur insipida. ubi dulce sapit et flama. **E**t ecce quod dicit de
cruce huius possibilitatem probat per simile. s. de flama que com
patiebatur irrisionem carnificum et iudicis subsannationem. quan
do laurentius positus in craticula subicientibus pallas insultabat.
et q̄n assatus diuinus. vultu letissimo ad imperatorem respexit et di
xit. ecce miser assasti vnā partem. versa et manduca. **Q**uapropter
dictus pater fratribus suis loquens admirando subiungit. **C**ur nō
sapit et nobis que pro xp̄o est tribulatio. cur non gustamus. et nos
mana illud absconditum. **B**ene dicit absconditum. quia paucissimis
cognitum seu a deo paucissimis reuelatum. quemadmodum deo pa
tri dicitur in luca. **A**bscondisti hec a sapientibus et prudentibus. et re
uelasti ea paruulis. **D**enique. xij. pater sepe dictus sic concludit
Sit ergo gaudium in tribulatione. et iam non habet malignus vn̄
illicitat. vnde deiciat. 2c. vt est prius per sororem meam recitatum. **D**i
citur communiter q̄ dyabolus fugit crucem. i. signum crucis. et vi
detur omnino q̄ et crucem tribulationis quando in ea homo delectatur
teste vbi prius sepe dicto patre clareuallis. **N**ihil inquit p
ficiet inimicus in eo quem crux xp̄i delectat. liberati sumus a laqueo
venantium et a verbo aspero. **D**icit a laqueo venantium. scz qui ve
nantur ad illaqueandum nos per carnalem delectationem. et teptant
nos per amaritudinem ad exasperandum nos. et ad murmurandum.
et extra hec duo dicit idem pater. si carnalem delectationem. et fi
lius iniquitatis non apponet nocere ei. si ad exasperandum ei quā
libet temptauerit immittere amaritudinem supple per hoc non p
ficiet. **V**nde subdit. non curat delicias q̄ ieiunio pascit. multo min
pro eo murmurare potest i quo et delectatur. **R**ursum temptat nos
dyabolus per musculam. i. per instrumentum capiendi nos rōe
alicuius delectabilis cibi. i. delectamenti latenter quesiti. et per
sagittas auctoritatum peruersę intellectus. **N**ouit enim et ipse per
huiusmodi sophisticę opposita arguere. **S**ed contra hec de illo q̄
in tribulationibus delectatur dicit predictus pater. **A**lissimum

posuit refugium suum quo nec mascula inimici timenda sit. nec sagitta p[er] se sublimis volat quisquis ille est quem nō mō futurorum expectatō bonor[um]. s[ed] p[re]sentium quoq[ue] malor[um] exhibitō ip[s]a delectat. ita ut in ea etiam glori[et]ur. **Hec ille** et bñ talis de q[ui] loq[ui]tur sublimis volat et altissimum ponit refugium suum. quo p[re]missa n[on] attingunt. s[ed] in vulnerib[us] xpi crucifixi sublimati iam i[n] celo et exaltati quo nec inimic[us]. nec instrumenta ei[us] venire possunt.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **Recitavit** p[er]i[us] soror mea exhortationem patris clareuallis inter alia sic dicentis. **Sit** ergo gaudiū in tribulatōne. **Verum** qm̄ contra hoc obici posset de xpo qui p[er]fectior omnib[us] existens in tribulatōe sc[ilicet] sua imminente passione cepit tristis et mest[us] esse. hinc scias. q[ui] hui[us] dispensatōis rationem dicit[ur] pater subiungit dicens. **Qui** iniiciatur a timore crucem xpi sustinet patienter. qui p[ro]ficat in spe portat et libenter. qui d[is]sumatur in caritate amplectitur iam ardent[er]. **Solus** iste est qui dicere possit. q[ui]a amator tuus semp[er] fui et desideravi amplecti te. **Longe** est vox ista ab ea voce. **Pater** si fieri potest transeat a me calix iste. **Quid** enim? **Agnosco** in duce belli militis pusillanimitatis trepidatōnem. **Agnosco** infirmantem gallinam cum pullis. **Ad**sidero caritatem. **Stupesco** dignatōnem. **expauesco** humilitatem. **Misericors** dominus nō beati andree robustū sibi suscepit affectū. q[ui] non est op[er]e sanis medic[us] sed male habentib[us]. **Quid** magnum fuerat dñe ihu. si accedēte hora p[ro]pter quā veneras intrepid[us] stares. tanq[ui]am qui p[ro]tatem habebas ponendi animā tuam. et nemo tollebat eaz a te. **Fuit** nō gloriofus fuit quando quidem p[ro]pter nos totum agebatur. ut nō solum passio corporis. sed et cordis affectio p[ro] nobis faceret. et quos viuificabat mors tua. nihilomin[us] et trepidatō robustos. et mesticia letos. et tediuz alacres. et turbatō q[ui]etos faciat. et desolatio d[is]solatos. **Leg**o quidem in lazari resuscitatōe. quia infremuit spiritu. **et** turbauit seipsum. **Sed** esto interim. quia seipm turbauit. non d[omi]nionis necessitate. sed sue beneplacito voluntatis. **Nunc** autem aliquid iam āpl[us] audio. vsq[ue] siquidem adeo p[re]ualuit ea que fortis est ut mo[ysi] dilectio. ut xps dei virtutem angel[us] d[is]fortauerit. **Quis** quē. **Euāgel**istam audi. **Aparuit** inquit angel[us] d[is]fortans eum. **Quem** eum. **pl**ane cui nascituro clausus patuit virginis vter[us]. cuius nutu aqua in vinum d[is]uersa est. cui[us] tactu lepra fugata est. sub cui[us] plantis solidum stetit mare. ad cui[us] vocem mortui resurrexerunt. **Deniq[ue]** eum qui portat omnia verbo virtutis sue. p[er] quē facta sunt. per quē vniuersa subsistunt. etiam angel[us] ip[s]e et quid dicam. quem eum. **Min**us enim mirarer. si non esset penit[us] indicibilis. **Rogo** te angele quē consolaris. **An** ignorabas quis esset. ad quem consolandum veniebas. **ēte** d[is]solator ē. **ēte** paclit[us] ē. **Alioq[ui]n** nō diceret aliū paraclitū

a patre mittendum apostolis: si non esset et ipse paraclit⁹. Deniqz agnosco et in hoc ipso paraclitum maximum benignissimum. quia ipse sit hijs qui tribulato sunt corde. Non despero iaz domine. etiam si molesta mihi videatur tribulatio quā patior. etiam si pusilla nimis sum. etiam si desidero ut trāfferatur calix a me. non despero inq̄ dummodo addatur. veruntamen non sicut ego volo. sed sicut tu. **h. pater antedictus.**

Capitulum tertium continens consolationes super tribulationum multiplici copia et varietate.

Tercio post p̄missa ad dominam consolatricem supra dictam accessit et alius tristis super tribulationū multiplicitate et varietate conquerendo: cui ipsa mox de suis puellis. xj. pro consolatione deputavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad tribulatum sic ait. **O** homo satis est mirabile q̄ tunc homo turbatur q̄n̄ scit se positum in via et certa via tendente ad terminū ad quē tēdit seu ad quē nititur peruenire cū pot⁹ inde deberet gaudere. Sed quid. Nonne est mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas. nonne et omnis mortalium cura q̄ multiplicium studioꝝum labor exercet. ad vnum tm̄ beatitudinis finem nititur peruenire? certe sic boetiana cōsolatrice testante. **T**u nichilominus experientia attestante. Sed que est via et certa via ad hunc terminum. p̄fecto cum termin⁹ iste sit ut dicit summū bonum. vtiqz regni celoz nom̄ine importatū. cōstat q̄ via ad ip̄m. tribulatōnes sunt. p̄fertiz multe. testante scriptura que hoc dicit et cōstanter asserit. per multas inquit tribulatōes oportet nos intrare in regnum celoz.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hominem p̄pter tribulationes cōtristatum sic ait. **C**ur homo nuncios domini tui non gaudenter recipis? p̄sertim ad magna bona celeriter recipienda te vocantis. Quinā in quies sunt hij nuncij. p̄fecto nuncij h̄m̄oi. tribulatōnes sunt que hominem ad deum accelerare faciunt. **M**irum p̄ tribulationes deus hominem ad maxima bona vocat. et nō vult q̄ ipse in puis si stat. ita sane q̄ quotquot tribulationes habes. tot recepisti nuncios qui dicunt tibi accelerandum esse. ut diete cordis tui non sint p̄ue. Dicēte psalmista. multiplicatae sunt infirmitates eoz. postea accelerauerunt. **S**criptuz quoqz est in exodo. q̄ egiptij cogebant filios israhel exire de terra. Sed quid hoc. Reuera hoc significat q̄ tribulationes que per egiptios designantur. corda virozum. p̄sertim deum videntium seu p̄e oculis habentium per filios israhel significatoꝝum. cogunt recedere de hoc mundo tribulatōibus tenebrosos

hoc autem modo a re aliqua cor recedit. quo amorem suum ab ea subtrahit. quod in proposito facile fit. quippe amor de facili a loco subtrahitur. in quo non nisi supplicium inuenitur.

C. III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hominem multas tribulationes abhorreret sic ait. Cur abhorreres tribulationes que orationes tuas reddunt exaudibiles atque gratiores. Hinc namque per psalmistam dicitur. Ad dominum cum tribularer clamaui. et exaudiuit me. Sed et sicut a deo plurius clamor magis exauditur. quippe secundum collectam ecclesie. id quod petitur multiplicatis intercessoribus largiri speratur. Ita etiam pari modo si unus homo multa ora haberet. vel si omnia membra eius ora essent ac simul clamarent. exauditionem apud deum facilius obtinerent. Sed quid. Profecto quolibet tribulatio est quasi os clamans in necessitatis articulo. Unde et doctor quidam dicit de lazaro. quod tot habuit ora clamantia. quot habuit vulnera.

C. III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nonne scis quod tribulationes aquis comparantur in scriptura. Scio inquit. Aduertas igitur quod sicut aqua amara dulces nutrit pisces pueri et maiores puta cethe gradialis alia similia que non nisi in mari solent inueniri. dum in alijs aquis nutriantur pisciculi. Sic est etiam quod in tribulationibus magnis et amarioribus nutriuntur homines magne virtutis. Rursum aduertas quod sicut aqua dum crescit nauem eleuat. Unde in libro geneseos dicitur multiplicatae sunt aque et eleuauerunt archam in sublime a terra. Ita et tribulationes presertim multiplicatae electos dei proficere faciunt. et a terrenis eleuant et exaltant. quemadmodum e contrario in libro job de quibusdam per tribulationes nondum disciplinatis dicitur. cor eorum longe est a disciplina. propterea non exaltabuntur. Quippe nomen discipline plures tribulationum ictus significat satis apte. Adhuc autem aduertere poteris quod tribulationes precipue multe et magne ad modum aque copiose nate sunt bene mundare et dealbare. Que forte inquit vel qualia. Certe virtutum habitus seu indumenta. in quibus sancti tanquam in stolis albis comparebunt coram rege glorie. Audi itidem questionem pariter et responsiones per signatam meam prius ex apocalypsi recitataz. Hii qui sunt amici stolis albis. qui sunt et vnde venerunt. Dicitur ibi et respondetur. Hii sunt qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni. sed ad modum lactis. quod sanguis est digestus candido facto per digestionem amoris domini.

C. V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Scias homo quod multe tribulationes valent ad purgandum hominem a sanguinibus peccatorum. de quibus psalmista petit liberari dicens. Libera me de sanguinibus. Nimirum in multis tribulationibus ictibus consistit purgatio de peccatorum

sanguinibus quemadmodum de corruptis corporalium membrorum
sanguinibus fit purgatio scarrificando mediante vetosa cui purgati
oni plures ictus diuinate tribulationis apte comparantur. Sane sicut ictus
qui cum flebotimo scarrificando fiunt in corpore facile sustinentur quoniam
ex appositione ventose in qua stappa posita est, et igne accensa, car
ro prius inflamatur. Ita et ictus plures diuinate tribulationis sustinentur
ab illo facile cuius corpus prius inflammatum est diuini amoris igne
Hinc est quod dominus volens suos discipulos tribulationum ictus prompte et
facile sustinere eos inflammatum quoniam spiritum sanctum eis in specie ignis
misit. unde et accidit quod petrus apostolus post receptionem illam spi
ritus sancti bene sustinuit ictus tribulationum usque ad mortem crucis.
qui ante ignem illum sustinere non potuit unam puncturam mulieris sibi
quod cum ihesu nazareno fuerit imponetis. **C. VI. CONSIDERA.**

Sexta puella sic ait. Nonne vultis audiuisti quomodo pater noster abra
ham per multas tribulationes amicus dei est effectus? sic ysaac.
sic iacob. sic moyses et omnes qui placuerunt deo per multas tribula
tiones transierunt fideles. Quid ergo? Defecto vel et tu per multas
tribulationes transibis, vel deo non placebis. Nequaquam igitur velis,
vel presumas esse singularis. Nequaquam tribulationes communes alijs, et tam
tis viris aliquatenus verearis. Sunt nempe tribulationes homini optimi
signum predestinationis. Deus enim fidelibus suis hoc multipliciter tribula
tis aliquid melius reseruauit. Nota itidem gloria ei quod dicit iacobus, omne
gaudium et anotationem et primum super tanquam notabilem recitatum. Ne inquit in
dignemini, si mali in mundo florent, si vos pariti, quia non est christiane dig
nitas in temporalibus exaltari, sed potius deprimi, mali nihil habent in celo, vos
nihil in mundo, sed spe illius boni ad quod tenditis, quod quod in via contingat gau
dere debetis, nihil est vobis delectatis, vobis dubitatis, sed ibi. **C. VII. CON.**

Septima puella sic ait. Nonne melius est habere materiam abun
dantis gaudij, quam gaudij diminuti, certe sic. Sed quid? Defecto
materia abundantis gaudij est tribulatio multa et experita. An non
dicit apostolus de ecclesijs macedonum? In multo experimento tribula
tionis abundantia gaudij ipsorum fuit. Vt dicit et ordinarius appar
et. Non inquit solum pati voluerunt, sed experiti sunt et inde gauisi sunt.
Dicit etiam litera non gaudium, sed abundantia gaudij, ut gaudium experi
mento tribulationis et abundantia gaudij abundantie tribulatio
nis sciatur respondere. concordat autem presenti considerationi, et illud verbum
apostoli ad thessalonicenses. Vos inquit imitatores nostri facti e
stis et domini, excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus
sancti, glosa quod, scilicet in vobis fecit spiritus sanctus. **C. VIII. CONSIDERA.**

Octava puella sic ait. Nescis frater karissime quod vestis propter puritatem non pro
pter carum portat, quam preciosis lapidibus onusta reddi. Quid
scilicet a se sequitur quod habet puritatem nobiliter homines vestes propter tribula
tionem quam portat multitudinem, non est recusandum, sed eo libenter gestandum. Nimi
rum quanto plures sunt tribulationes, tanto plures decem vestis ornat margaritis

Quippe ad modum margaritarum valent ad confortationem cordis, quemadmodum de ipsis tribulationibus per dicta sororis mee supra potest euidentius apparere. Sed et constat quod tanto magis miles cordatus efficitur atque iudicatur, quanto plurimum tribulationum impugnationibus vexatus superari non videtur.

IX. CONSIDERATIO.

Nona puella sic ait. Nonne frater si arcam haberes ipsam aureis denarijs seu florenis repleti patienter tolerares. Procto sic. Sed et si quilibet ictus tribulationum esset florenus in arca tuam reponendus et ibi ad utilitatem tuam seruandus. credendum est quod ad recipiendum ictus tribulationum multum patiens redderis. malleque recipere mille tales ictus quam centum. et centum plura quam unum. Sed quid. Profecto penes ictus tribulationum quedam attendenda est moneta in arca cordis tui patienter recipienda ad magnum bonum tuum seu profectum. que siquidem moneta incomparabiliter melior est quam moneta florenorum. Dote nimirum attendi eius nobilitas penes incudem super quam cuditur. penes numisma. seu penes eius ymaginem cui describitur. et penes illius excellentiam quod cum ea comparatur. **V**is scire de incude certe hanc moneta cuditur super personam patientis iuxta illud psalmi. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. que persona sepe est nobilissima. et inter illos computanda quibus dignus non erat mundus. Sed et quandoque est angelis comparanda. presertim si sit virgo. Quippe secundum sanctos in carne viuere sine carne. vita est angelica. non humana quemadmodum et homines in statu glorie non nubent neque nubentur. sed sunt sicut angeli dei quibus angelis etiam in corporibus hic assumptis non conuenit generare. sed viuere sine corpore. **V**is rursus scire cuius sit ymago monete huius et superscriptio. certe christi. presertim quando quis hos tribulationum ictus patitur propter christum qui est ymago patris. et figura substantie eius. hec quidem ymago si presit in corde patientis. moneta que super ipsum cuditur seu fabricatur eidem ymagini describitur. Unde percussiones tribulationum homini redduntur quasi nobiles floreni. cum agno. vel cum rege sedente in throno cum virga ceptri. Quippe christus agnus est sine macula. et est rex regum sedens in solio regni sui. Procto si vis scire quam sit acceptabilis hec moneta. aut quantum valet. Ecce valet proculdubio super aurum obrisum. Nempe quod cum toto mundo comparari non potest. hoc cum ea potest comparari. scilicet regnum celorum. et si hec moneta non sit forsitan acceptabilis in hoc mundo. est tamen acceptabilis in celorum regno. in foro illo magno mundinarum paradisi.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. **O** homo multum tribulate, nosse debes quod qui non impugnat, is non certat nec repugnat. Qui vero non certat, non vincit. Sicut econtra de iusto dicit sapiens, certamen fortis dedit illi ut vinceret. Unde et egregius pater gregorius. Inimicus inquit humani generis fraudem quam callide contra sanctum job parerat perculit. quod sancto viro quot occasiones intulit, quasi tot causas victoriae ministravit. Denique qui non vincit non coronatur. Igitur sequitur illud pauli, non coronabitur nisi qui legitime certauerit, et nonne sequitur proportionaliter ex hijs dictis, quod quanto quis pluries impugnatur, tanto ceteris paribus pluries poterit esse victor, et quanto pluries est victor, tanto magis meretur coronari, vel pluribus coronis, vel una tanto excellentiore. Vis scire quo pacto. Ecce corona victoris si una sit pluribus tribulationibus correspondens, pro ipsas tribulationes augmentatur. Audi tenorem textus illius, ut daretur coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu. Audi quoque et notam scilicet ipsius glorse super eadem verba notate, tribulatio inquit in presenti, auget coronam in futuro. Quo nam inquires modo. Profecto quemadmodum dei secretarius iohannes euangelista virgas et lapides communes in aurum legitur conueruisse, et in lapides preciosos, ita et lapides dure tribulationis, et virge correctionis mutantur quodammodo, scilicet equiuallenter seu potius eminenter in aurum et preciosos lapides coronam nobis promissam augmentantes, ita sane ut cum quilibet non fatuus coronam auream accepturus libentius magnam reciperet quam paruam, ipsis electis in celo coronandis multiplicis tribulationis impugnatione non sit formidanda, eo quod hac occasione corona eis repromissa per predictam tribulationum in aurum et gemmas conuersionem est augmentanda, quemadmodum dicit econtra pater ille dulcissimus clareuallis. Si penitentia nostra crudeli miseracione minuitur, paulatim gemmis corona nostra priuatur. Immo potius quilibet virgas et lapides antedictos tam veros quam metaphoricos plures numero magis quam paucos amaret si eos in aurum et lapides preciosos seu gemmas formaliter esse conuertendos indubitanter crederet, quos merito adhuc magis amaret si eos in predicta eminenter esse conuertendos minime dubicaret. Diminutio itaque tribulationis proorsus stulte desideratur, ex quo scilicet premissa ipsius tribulationis sustentia caritate informata potius est ad quod celeste premium nobis traditur. Audi ad hoc apostolum. Id inquit quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre, supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis.

.XI. CONSIDERATIO.

Decima puella ad hominum varijs modis tribulatum sic ait. Nonne vaudisti in epistola iacobi scriptum esse, omne gaudium existimate, cum in varias temptationes incideritis. Si igitur pro multis et varijs temptationibus tribularis, ita ut non solum infirmitate, sed et infamiam, sed et alia mala

varia et diuersa patiaris. gaudere debes. in immensum existimando
q̄ habeas. vel s̄m equiualentiam. vel sup̄eminentiam omne genus
mundanorū gaudiorū. Nimirum sicut p̄r̄ per sororem meam didi-
cisti. q̄ tribulatio in presenti auget coronā in futuro. Ita ad gaudij
tui augmentum existima. q̄ varietas tribulationum. varium seu di-
uersum future corone tue. vel s̄m equiualentiam adicit ornatum
Sicut ergo in corona materiali non ess̄ bonum carere ullo genere
gemmarū corone diuenientium. Ita etiam cum p̄uentu potentie su-
stinendi. quē in ip̄is tribulationib⁹ fidelis de⁹ facit. meli⁹ est ullo
carere genere tribulationum.

**Capitulum quartū continens consolationes super gueris pacifi-
co statui contrarijs.**

Quarto post premissa ad supradictā dominam consola-
tricem accessit. et ali⁹ tristis. cōsolationem requirens
super se turbantib⁹ gueris. cui illa pro cōsolatione
de suis puellis duas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. aut turbaris de gueris ex eo q̄ vergunt in
malum tuuz p̄sonale. aut ex eo q̄ vergunt etiam in malum ali-
orum. Si ex eo prescise q̄ vergunt in malum tuū p̄sonale. plene po-
teris cōsolari in hoc opere diuersis in capitulis p̄ dicta meaz sōda-
lium pariter et dicenda. Si vero ex eo turbaris q̄ vergunt guerre
in malum aliorū. eam super hoc cōsolationē recipias. quā circa finē
toti⁹ hui⁹ libri poteris reperire. ubi ponent⁹ cōsolationes hominis
cōpassiui p̄pter passionē aliorū cōpatiēdo cruciati.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. Nescis q̄ militia est vita hominis super
terram. Militanti autem valet exercitium. qd̄ in gueris. vel
fozinfecus magis q̄ paucis tempore est patum. quippe pacis tem-
pore torpent homines in heria. atq; ab intra piculosi⁹ impugnan-
tur. tunc em̄ inimici hominis domestici eius. tunc temptat luxuria.
tunc inuidia. tunc auaricia. tunc et alia vitia plura numero q̄ i guer-
ris quib⁹ pacis tpe inseruitur.

**Capitulum quintū cōtinēs cōsolationes sup̄ bello seu cōflictu. et
vniuersaliter sup̄ impugnatōe in cōmuni.**

Quinto post premissa accessit ad dominam supradictaz
etiā ali⁹ tristis de bellis. seu cōflictib⁹ iminentibus to-
tus perturbat⁹. desiderans cōsolari cui illa mox pro
cōsolatione de suis puellis septem deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O miles xpi nescis q̄ maius bonū est bo-
num pacis q̄ malum. sic maluz belli iminentis. patet hoc ex

eo q̄ cuncti optant pacē eē. s̄ non optant cuncti bellum non esse
Vis nosse q̄ cuncti optant pacem esse. **L**ibrum hester legito: et cla-
re inuenies de cunctis mortalib⁹ hoc supponi. **A**udito quoq; ma-
gnum patrem augustinum. **T**ale inquit bonum est bonuz pacis. ut
in reb⁹ creatis nihil gratiosus solet audiri. nil delectabili⁹ cōcu-
pisci. et nihil vtilius possideri. **A**udi rursus patrem eundem. **I**usti-
cia et pax osculate sunt. **N**emo inquit est qui non vult pax. inter-
roga omnes homines. **V**is pacem? **V**no ore respondet tibi genus
humanū. opto. cupio. amo. **V**is autem econtra q̄ non omnes optāt
bellum non esse. **A**udi illum vegetium doctorem militum. **M**ilita-
ris inquit alacritas. saltus et cursus ante temptandus est. q̄ corp⁹
etate pinguescat. **V**elocitas em̄ est que percepto exercitio strennu-
um efficit bellatorē. **N**ā taliter instructo pugnare aduersus quos li-
bet hostes in acie formido non erit. sed voluptas. **H** ille. **N**ec soluz
tales de quibus loquitur nō optant bellum non esse. scz quibus pu-
gnare est voluptas. sed etiam plurimi alij et sancti viri optant mul-
totiens bellum esse ut pax inde sequatur. **A**udi magnum patrē **A**u-
gustinum. **N**on inquit queritur pax ut bellum exerceatur. sed bellū
geritur ut pax acquirat. **H** ille pater. **I**n omni igitur casu quo pax
sine bello non potest haberi cuiusmodi sunt infiniti. necesse est ut
omnes qui hoc scientes optant pacem esse non velint bellum non
esse. sed magis eligant ipsum esse. nec tunc per consequens doleant
ipsum esse.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **V**t quid homo velles bellum non esse?
Dices forte. timeo malum exitum. **S**ed hic timor van⁹ est. solo
hoc puiso q̄ causa sit bona. **A**udi patres clareuallis. **S**i inquit bo-
na fuerit causa pugnantis. exitus malus esse nō potest. sicut nec bo-
nus iudicabitur finis vbi causa non bona. sed intentio non recta
precessit. **R**ursus forte dices. ideo bellum seu conflictum horreo.
qz ledi aut mihi noceri timeo. **S**ed et hic timor van⁹ est. **H**oc pro-
uiso q̄ a teipō non ledaris. **A**udi johannem os aureum. **E**t si inquit
omnes qui mare et terram habitant dueniant ad ledendum. nocere
nequaquā poterunt ei qui a semetipō non leditur. **H** ille. **V**nde et
egregium verbum dicit greg. quada; in collecta que est talis. **T**u-
ere domine populum tuum. et ab omnib⁹ peccatis clementer emū-
da. quia nulla ei nocebit aduersitas. si nulla dominetur iniquitas.
Sed et petr⁹ in sua canonica. quis est inquit qui vobis nocebit? si
boni emulatores fueritis. **D**oro si ppter iniquitatem et iniusti-
ciam tuam te dolo; ppter bellum ad huc manet. nihil opere p̄eci-
um est. nisi ut continuo mutes animum. et d̄ emulo efficiaris bon⁹
emulatoz. ac nichilominus. si vita conceditur ad illam consolatio-
nem recurras que super iniquitate. vel iniustitia inferius possibi-
lis inuenitur.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait, quis nos assecurabit. q̄ non impugnemur ab infidelibus quos et vel quandoq; bello laceessimus. Igitur breuia inter se cristianorum bella videntur satis necessaria. Cur autem hoc. Audi cass. et non incassum. **T**rs inquit bellandi si nō p̄cluditur. cum fuerit necessaria non habetur animo subito ad arma non erigunt. nisi qui se ad ip̄a p̄doneos p̄missa exercitōne disponunt. p̄mordia cuncta pauida sunt. et aliter timiditas non tollitur. nisi cum rebus necessarijs nouitas abrogatur. Audi rursum eundem. terribilis est inquit hominib; cōflict; si non sit assidu;. **N**ā quod in iuuentute non discitur. in matura etate nescitur. **h** ille. vñ ad sensum d̄rarium loquens veget; ille p̄fat;. scientia inquit rei bellice dimicandi nutrit audaciā. nemo em̄ facere metuit. qd̄ se bene didicisse cōfidit. **hec ille.** Verū si de bello tanq̄ inermis. et hui; operis inexpertus. aut q; debilis virib; p̄pter p̄rium periculum doles. ex alijs dictis et dicendis cōsolationem queras. et specialiter sup̄ morte imminente.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur frater bellum pati rēfugis. cui si iuste repugnaueris non solum exp̄ior. sed fortior eris. Fortitudine saltem animi et forte etiā corporis natura. vires ministrante membris lacestris. Sed nec deo p̄pter bellum in quo iuste repugnaueris aliquaten; displicebis. **Q**uis scire q; eris fortior. Audi strennuū paulū de sanctis loquentē. fortes inq̄t facti sunt in bello. glo. i. in p̄lio. vt iudas machabeus. josue. et alij. castra verterūt exteror;. glo. i. inimicos sepe verterūt in fugam. **S**z et fortificatur quis ex fortioris assistentia. **I**s aut de quo dicit scriptura. Si fortitudo. querit robustissim; est. scz dñs fortis et potens. domin; potēs in p̄lio. assistit iuste p̄lianti. Nonne hoc insinuat p̄pha jeremias. **D**omin; inquit mecum est quasi bellator fortis. idcirco qui p̄sequuntur me cadent et cōfundentur vehementer. Sed et sanct; dauid dixisse reperitur. **D**omin; p̄tector meus a quo trepidabo. si exurgat aduersum me p̄lium in hoc ego sperabo. glo. si cōflict; p̄sequentium me exurgat. i. subito vl̄ in immensum crescat. ego cui de; p̄tector est in hoc p̄lio sperabo in domino. **Q**uis vltari; scire q; deo p̄pter bellum si iustum fuerit ac iuste in eo pugnaueris ne qua; displicebis. Attende illd̄ psalmiste de deo loquentis. docet inquit manus meas ad p̄lium. et digitos meos ad bellum. qd̄ vtiq; non faceret. si ei iustum belluz. aut iuste pugnatis act; displiceret. Audi igitur magnū patrem augustinum. **N**oli inquit existimare nemine; deo placere posse qui armis bellicis ministrat. **I**n hys erat sanct; dauid cui domin; magnum testimonium perhibuit.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad sapientum specialiter impugnationem attendens. sic ait. Nonne vel quandoq; legisti. aut audiuisti qualiter boetiana consolatrix sit ipsum illustrem virum boetium consolata. Nunc inquit primum censes apud improbos mores lacessitam picul esse sapientiam. Nonne apud veteres ante nostri platonis etatem magnū sepe certamen cū stulticie temeritate certauim⁹. eoq; super sitte p̄ceptos socrates iniuste victoriā me astāte mortis p̄meruit. **Hec illa.** et ecce dicit p̄meruit victoriā. sequit⁹. **Q**ui nec anaxagore fugam. nec socratis venenum. nec zenonis tormēta qm̄ p̄grina nouisti. at taurios. at soranos. at senetas quoz nec puetusta. nec i celebri memoria est scire potuisti. quos nihil aliud detraxit i clade. nisi q; nostris morib⁹ instructi studijs improborum dissimilitudine vidēbatur. Itaq; nichil est q; ammirere si in hoc vite salo circūflātib⁹ agitemur p̄cellis. quib⁹ hoc maxime p̄posituz est pessimis displicere. quoz quidē et si est numerosus exercit⁹ qui qnq; contra nos aciem struens valentior incubuerit desup irridem⁹ securi toti⁹ furiosi tumult⁹. eo q; vallo muniti q; grassanti stulticie aspirare. fas non sit. **Hec illa nobilis consolatrix.**

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Nonne vir impugnat⁹ hylariter se piculo deberet exponere sub spe triumphī seu victorie. dū cōsideraret in suo certamine magnū itūctib⁹ solaciū cōsistere. sibiq; bonū certam certam p̄cōsuz p̄iter et ḡrosuz iocale repromissuz esse mltā cū laude glia et honore. certe sic. **Nā** et bō miles seclī fortes i hastiludijs atq; torneamentis ipugnatōes sustinet. ut possit accēdētib⁹ solatiuz facere. p̄ quozum quidem solatō et signanter persone dilecte in signū amoris sui periculose multociens. et tamen hylariter se exponit. maxime aut si se sperat posse reportare honorem sup alios. et iocale qd̄ p̄mittit meliori. **S**ed quid. **Q**uofecto non posset estimari q̄ magnum gaudiū habet de⁹. omēs q; angeli. nec non et omēs amici dei. p̄sertim nunc beati. scientes p̄bitatem hominis impugnatōes patienter sustinentis. **S**ed nec ulli cristi militi impugnatōes bene patienti negatur iocale p̄ciosum atq; gloriofum. tali em̄ cuilibz datur corona ultra humanā estimatōez p̄ciosa. **V**nde et de quolibet martiriū patiente cantari solet. corona aurea sup caput eius. et sic simul omēs viri ecclesiastici. p̄sertim cantores sunt quasi nūcij talis martiris p̄conium eius laudem et honorem magnificantes et extolentes.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Nonne merito ipugnatōes cū gaudio sustinere deberes. q̄s sustinēdo deo sp̄ eo dilectior et acceptior q̄ et approbator esses. certe sic. **Nēpe** ad dei dilectiōez p̄i⁹ habitā mereri tibi q̄ntūcūq; mīmū dilectōis ei⁹ gradū vltioriē l̄ quātuz

ad effectuz supaddi. hoc incōpabile est omni bono temporalī. **S**z quid. certe si ppter deuz impugnationes viriliter sustineres deo il-
las sustinēdo semp eo dilectōz et acceptōz. quo et approbatōz es-
es. **N**imirū hui⁹ rei exemplum ex hijs que gerunt in mundo non
nunq̄ inuenitur. **E**ertur nanqz fuisse domin⁹ quidam qui q̄nz illū
quem in seruitozem recepisset. ad pbandum eum de nocte mitteret
alicubi. et post in via personaliter occurreret ei ip̄mqz inuaderet a-
criter pugnando cum eo. **A**ccidit autem semel q̄ sic pugnando ip̄e
domin⁹ ab vno tali famulo fere occisus fuerat. quem quia bene se
habuit semper postea multum dilexit.

**Capitulum sextum dicens d̄solationes sup oppzessione et psecu-
tione ecclesie in communi.**

Exto post p̄missa ad dominā d̄solatricem sepedictā
accessit et alius tristis. scz quidā zelator ecclesie ex ip̄i-
us ecclesie oppzessione pturbatus. cui mox illa p̄ sua
cōsolatione de suis puellis duas adiunxit. q̄qz ip̄m
ad pacez ponerent eis iniunxit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **N**onne tribulatis p̄ cōsolatōne debet suf-
ficere. hoc idoneo scire testimonio q̄ in tribulatōnibus non d̄-
tingat deficere. **S**i itaqz quis zelator ecclesie sacrosancte eidem vi-
deat quascunqz tribulatōnes imminere. p̄ cōsolatōne recurrat ad
testem ydoneum. et p̄orsus fidedignum **greg.** loquoz ecclesiastici
gregis pastores egregium. cui⁹ scripturaz veritati ip̄e spiritus san-
ct⁹ p̄hibuit testimonium. **H**ic nanqz librum sancti job. illo in passu
qui facit arcturum et cetera ad milticum sensum exponēs. **Q**uid in-
quit arcturi nomie qui in celi axem d̄stitut⁹. vij. stellaz radijs ful-
get. nisi ecclesia vniuersalis exprimit⁹. **A**rcetur⁹ inquit semp verfa-
tur. et nunq̄ mergit⁹. sic ecclesia psecutiones tolerat. sed sine defe-
ctu perdurat. **H**ille. **III. CONSIDERATIO.**

Secunda puella sic ait. **N**escis q̄ oliz domin⁹ ait petro cum ce-
pisset mergi. modice fidei q̄re dubitasti. **H**oc aut̄ et tibi dici p̄t
si oppzessionem sancte ecclesie p̄imescis. **N**empe ip̄a ecclesie opp̄s-
sio ad multiplicatōnem bonoz fidelium iuuat. **I**n cui⁹ figura de
israheliticis dicit⁹ in exodo. quanto oppzimebant eos supple egi-
ptij. tanto magis multiplicabant⁹ et crescebant. **S**z quid. certe si
de populo israhelitico dictum est q̄ erat popul⁹ d̄ni. **N**ōne et fide-
les ecclesie sunt popul⁹ ei⁹. et oues pascue ei⁹. qui in primitiua ec-
clesia abundabāt numero quottide. et nunquid nō ita adhuc. **D**eo
fecto ita. **A**udi magnū patrem **Aug.** **A**dhuc inquit habet ecclesia
q̄ crescat. donec illd̄ implea⁹. d̄nabitur a mari vsqz ad mare. **A**udi
quoqz hylarium zelatores ecclesie plurimam in hac materia exhi-
larantem. **H**oc inquit ecclesie p̄prium est. vt tūc vincat cū leditur

tunc intelligat cum arguitur. tunc obtineat cum deseritur. Audi eundem
rursum. Hoc inquit habet proprium ecclesia. dum persequitur floret. dum
opprimitur crescit. dum contemnitur proficit. dum leditur vincit. dum
arguitur intelligit. et tunc stat cum superari videtur. *hec ille.*

Capitulum septimum continens consolaciones sup persecutionibus pro-
prijs illatis vel inferendis ab emulis seu aduersarijs.

Primo post premissa ad dominam consolatricem prememora-
tam. accessit et alius tristis querens consolari super per-
secutionibus proprijs. cui illa mox de suis puellis qua-
tuor assignauit pro impendendis sibi consolacionibus
oportunis.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo qui persecutionibus grauaris. Au-
di doctrinam gregozij doctoris egregij. Facta inquit prece-
dentiū patrum consideremur. et non erunt graua que toleramus. Igitur
hanc sequentes doctrinam ad consolacionem in persecutionibus. recur-
ramus ad precedentium facta patrum. et primo omnium ad ipsius christi
exemplum. Hoc enim admonet paulus apostolus. Recogitate inquit
eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradic-
tionem. ut non fatigemini animis vestris deficientes. Recurramus
deinde ad patres voluntarie patientes propter christum. Dices forte
Sunt ne tales multi. Sunt utique. Audi illustrem jeronimum. quis in-
quit sanctorum patientia coronatur non est a cunabilis ecclesie. Sed et
sine exceptione dicit apostolus. Omnes qui pie viuere volunt in christo
persecutionem patiuntur. Nec nouis tamen exemplis insistendum. admo-
net nos etiam iacobus alphej in sua canonica. exemplum inquit ac-
cipite fratres exitus mali et longanimitatis laboris. et patientie pro-
phetarum qui locuti sunt in nomine domini. ecce beatificamus eos
qui sustinuerunt. sufferentiam job audistis. *hille.* Sed et preclarum
exemplum tolerantie persecutionis. et nihilominus erga persequentem
eximie mansuetudinis. et humilitatis possumus attendere in rege da-
uid. Vti enim regum testatur liber. post multas alias persecutiones. saul
assumptis tribus milibus electorum virorum ex omni israhel prexit ad in-
uestigandum dauid et viros eius. etiam super abruptissimas petras
que solis hibitionibus proue sunt. qui saul veniens ad caulas ouium et
ibi speluncam ad purgandum ventrem ingressus. licet per hoc in manum
dauid ibidem cum viris suis in interiori parte spelunce latitantis
incidisset. tamen dauid manus mittere in eum noluit. sed tamen oram cla-
midis eius silenter percudit. Egresso autem saul de spelunca. egressus
est et dauid. et post tergum saul clamauit dicens. Domine mi rex. et re-
spiciente saul post se. inclinauit se dauid prostratus in terram et adora-
uit. dixitque. Ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te dominus
in manu mea in spelunca. sed pepercit tibi oculus meus. Dixi enim

Non extendam manum meam in dominum meum. quia xps domini est. quin poti⁹ pater mi vide et cognosce oram clamidis tue in manu mea. quoniam cum p̄sciderem summitatem clamidis tue. nolui extendere manum meam in te. Vide quoniam non est in manu mea malum. neq; iniquitas. nec peccaui in te. tu autem insidiaris anime mee. ut auferas eam. quem persequeris rex israhel quem persequeris. canem mortuum sequeris. et pulicem viuum. sic dominus et iudicet inter me et te. cum autem d̄plessit dauid loquens sermones huiuscemodi. Dixit saul fili mi. iustior tu es q̄ ego. dominus redat tibi vicissitudinem hanc. p̄ eo qd̄ hodie operatus es in me.

CH. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice hoc posset hominem in persecutionib⁹ quas p̄pter deum et regnum celorum patitur merito consolari. q̄ videt innumerabiles multo maiora pati. ac etiam p̄pter minus. de quo tam̄ minori est dubium an ipsi vnq̄ illud consequantur. Eo r̄te dices. qui sunt illi. Profecto ex h̄is sunt mercatores qui extra terram remoti⁹ per malas vias. per montes. valles. ac vastas solitudines. per mare magnuz et spaciosuz. et procellas ei⁹ tempestuoso tempore. per predones. latrones. et piratas in periculis corporum atq; rerum. sustinentes persepe defect⁹ cibi et potus. quos nunc frigus. nunc estus grauat. nunc pluuia. grando. et tempestas. carentes quiete. p̄ressi sollicitudine. qui negligunt somnum. negligunt omodum. propter lucrum modicum et incertum. Sunt ex h̄is et milites q̄ plura ex premissis similiter patientes. et in oclib⁹. in guerbis. in hastiludijs et torneamentis. exponentes res et honores. corpus et animam. vel p̄pter stipendium. vel p̄pter solū honorem modicum breui periodo duraturum. Fij vero qui voluntarie persecutiones patiuntur p̄pter deum. min⁹ sepe et leuius patiuntur. et p̄pter bonum multo magis certitudinaliter consequendum. Audi ipsius verbum saluatoris. beati inquit estis cum maledixerint vobis homines. et persecuti vos fuerint p̄pter me. gaude te et exultate. ecce em̄ merces vestra copiosa est in celis. ecce inq̄t quod notat manifestam veritatem. et subiungit. merces vestra est. ponens p̄sens pro futuro. ad significandam certitudinem. et concludit copiosa est in celis pluraliter. propter mercedis magnitudinem. ac etiam multitudinem. quippe nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. que deus amore sui patientibus p̄parauit.

CH. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O si nouisses homo quid honoris. quid valoris afferret pati propter deum persecutiones. ipsas pati velles. pau affectares si tu non desiperes.

Nimirum ipsas propter iusticiam patientes. ab ipso domino beati predi-
cantur. Beati inquit qui persecutionem patiuntur propter iusticiam.
quoniam ipsorum est regnum celorum. Magna pars dicitur consolatio
latio in beatitudine. nedum vera. sed etiam metaphorice predicata. Si
dem omnes transferentes. sicut aliquam similitudinem transferunt
Sed nec vere beatitudinis similitudo potest aliquid modicum esse. sed nec
dominus predicans parua solet magnificare. ad magnum itaque ho-
noris persecutiones patientium predicauit dominus ipsos beatos ef-
se. Ad magnum quoque valorem designandum. curauit subiungere
quod ipsorum est regnum celorum. Nimirum nihil maius potest esse quam regnum
celorum in quo veraciter includitur deus ipse. quo sicut Anselmum ma-
ius bonum cogitari non potest.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Condebera frater. nedum predicantem dominum de
persecutionum utili tolerantia. sed etiam quibus de illa predi-
cauerit. Considera certe suis dilectissimis discipulis quibus ipse dulcis-
simus magister. ita ut permittit percauit. beati estis cum homines persecu-
ti vos fuerint. Absit hoc sentire. quod et nephas esset cogitare. quod ipse
ipsos tam dilectos voluerit decipere. quinimmo potius admo-
dum valiter ad tolerantiam persecutionum curauit premissis ver-
bis animare. Beati inquit estis cum homines persecuti vos fuerint. Ecce non
dicit eritis. sed dicit in presenti beati estis. quod mox hoc ipso quod quis
propter deum persecutionem patitur. presentem habet causam sue be-
atitudinis. vel hoc dicit. quod beati sunt in spe. qui post erunt in re. nec
minus potest verbum hoc magistri veridicum importare. Spes autem
non defraudat. quippe spes est certa expectatio future beatitudinis ex me-
ritis pueniens. Quenam inquit sunt illa merita. De defecto que ipse
magister insinuat. desistentia scilicet in predicta persecutionum toleran-
tia. Quantum ergo gaudendum in expectatione certa que spem
diffinit. Spe gaudentes ait apostolus. propter quod et ipse magister
admonet inferes post promissa. gaudete et exultate. Quam inquit. Ec-
ce hoc alio in loco manifestat. gaudete inquit in illa die et exulta-
te. id est non solum postea. sed in illa die scilicet persecutionis. vel in illa
die illustrationis qua certificati estis. qua non quasi in incertum
curritis. sed certitudinaliter expectatis mercedem in celis copio-
sam. Eorsitan dices. Quanam sunt isti celi. Audi magnum patrem
Augustinum. Non hic inquit celos dici puto superiores partes huius
visibilis materie. non enim merces nostra que debet esse in concus-
sa in rebus volubilibus collocanda est. sed in celis. dictum puto in
spiritualibus firmamentis. ubi habitat sempiterna iusticia. sentiunt
ergo iam istam mercedem qui gaudet spiritualibus bonis. Sed ex omni
parte perficietur. cum mortale hoc induerit immortalitatem.

Capitulum octauum continens cōsolationes super aliena malicia paci hominis contraria.

Octauo post premissa ad dominam consolatricem supradictam accessit et alius tristis super aliena malicia petens consolari. cui illa de suis puellis tres mox adiunxit pro ipsius consolatione.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **V**t quid quereris de malicia aliena? **S**ed et si de illa oporteat querulari. hoc propter ipsos malos. sed propter te si bonus sis nequaquam. **N**imirum reproborum malicia confert plurimum ipsis bonis. **C**onfert namque ad nutrimentum prudentie. confert ad acumen intelligentie. confert ad exercitium bonorum. confert ad purgationem perutilem iustorum. **V**is scire quod aliena malicia conferat ad nutrimentum prudentie? **A**udi johannem os aureum **A**rdens inquit malicia dum se satiare festinat. rei exitum non aspicit. **M**aliuolentia enim et liuor nutriunt prudentiam. **V**is scire quod conferat ad acumen intelligentie simul. et ad exercitium bonorum? **A**udi gregorij verbum egregium. **V**enerabili decreto volumine recitatum. **A**bel inquit esse rennuit. quem cayn malicia non exercet. **F**errum quippe mentis nostre ad acumen non potest puenire veritatis. nisi hoc eraserit lima prauitatis. **V**is scire denique quod malicia reproborum confert ad perutilem purgationem iustorum? **A**udi prefatum gregorium. **M**ala inquit reproborum bonos dum cruciant. purgant. **U**tilitati iustorum. militat etiam potestas prauorum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** homo aliena malicia te turbat cum sit mala. sed eo consoletis quo proueniunt inde bona. **V**is hoc post premissa iterum scire? **A**udi primo magnum patrem Augustinum **M**elius inquit iudicauit deus de malis benefacere. quam mala non esse permittere. **A**udi secundo et illum origenem ex malicia plurius bonorum originem declarantem. **S**i malicia inquit non esset. virtus contrarium non haberet. nec claresceret. nec examinatio fieret. nec probatio vera. nec examinata. nec virtus esset. **T**olle maliciam fratrum joseph et inuidiam simul perimes dispensationem dei. et que in egipto pro salute omnium gentium gesta sunt. **S**i joseph non videretur. somnium pharaonis non exponitur. nemo frumenta in egipto congregabit. peribit egiptus et finitime regiones. et ipse israhel. et semen eius querens panem egiptum non ingredietur. nec egredietur in mirabilibus dei. nec fient virtutes quas fecit per moysen et aaron.

nemo mare rubrum sicco pede transibit. non dabitur manna. nec aqua de petra. nec lex in monte synay. terram promissionis nulus intrabit. **H. origenes.** Qui rursus. **Tufert** inquit maliciam iude et prodicionem. **Tuferes** pariter et crucez xpi et passionem. **Si** non mors christi. nec resurrectio eius. nec aliquis primogenit⁹ ex mortuis. nec spes resurrectionis. **Rursuz origenes.** **Tolle** astucias dyaboli. nec erit corona victorie legitime certanti. **Si** desint obhsistentes. non erunt agones. nec victozibus mūnera parantur. non soluz ergo bonis vitur deus ad opus bonum. sed etiam malis. **Sunt** vasa ad honorem. sunt ad contumeliaz. vtraqz tamen necessaria. **Hec** predictus. **Deniqz** recordare qd opposita iuxta se posita clarius elucescunt. mala ergo bonis quibus sunt opposita iuxta posita. hoc saltem bonum operantur. qd ipsa bona malozum comparatione redduntur eo melioza quo et clarioza.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **O** amice qd proficua sit multociens malicia aliozum etiam illis in quos exercetur. **Hoc** discas ex epla cuiusdam sancti patris suo filio scribentis. **Inimici** inquit hominis domestici eius. nam non ab alio tradit⁹ est saluator qd a discipulo proprio. **Joseph** non ab alijs qd a suis fratribus est venditus in egiptum. **Similiter** job ab vxore et amicis graui⁹ est temptatus. **Tobi** am vxoz ppeia suis verbis magis afflixit. **Sufanna**z seniores et populi iudices nequiter cōdemnarunt. omnes tamen isti post bella et temptatōnes reportauere triumphum. et dum ex toto videbantur esse consumpti. tunc subito amplius gloriozi et fulgidi apparebāt. veluti cum post densas noctis tenebras lucifer matutinus exurgit. **Et** vide mirabilem et amabilem prouidentiam dei qui electis suis omnia conuertit in bonum. qm̄ etia et ijdem ipsi qui videntur obhsistere. obsequium prestant nescientes. **Dum** em̄ quasi nituntur dei prouidentiam impugnare. eo ipso agunt vt qd deus de suis electis dispouit compleatur. **Sic** jacob dum esau ipsum insequitur. agit vt in aliena patria diuitijs et multa familia clar⁹ fiat. **Sic** joseph dū a fratribus venditur in egyptum. vt quod sibi fuerat de dno super eos per somnia reuelatum totaliter impedirent. **Per** hoc egerunt vt hoc compleretur. qd effugere nitebantur. **Sic** job duz ipm dyabolus a dno temptandum expetit vt prosternat. agit vt toti mundo eius mira patiētia innotescat. sibi post dyaboli certamina cunctis que prius habuerat a domino duplicatis. **Ita** vt cum omnibus hjs multo viuens tempore videret filios filiozum vsqz in tertiam et quartam generationez. **Sic** dauid saulis persecutiones fortiter tolerando. super cunctum israhalem finaliter exaltatur. **Sic** mardocheum dum amā ligno parato ad ipsi⁹ suspendiū se credit

extinguere. dum de eius nece statim ut credebatur futura cum vxore
et familia gloriatur. mira dei prouidentia res in contrarium verti-
tur. ipseque in eodem quod parauerat ligno suspenditur. mardocheo
gloria mirabili exaltato. Nimirum hoc procurante apud regem
Hester regina. simulque concurrentibus meritis mardochei qui fide-
lissimus extiterat ipsi regi. Eunuchorum contra regem mortis con-
silia detegendo. O quam pulchrum enigma. mihique dum rumino sapor-
osum. In hester siquidem omnium virginum reginam amplector. que
suis agit intercessionibus. ut in insidijs suis impij capiantur. et in-
cidant in foueam quam foderunt. dum hostem iudeorum domino
confitentium. aman videlicet dyabolum eius quoque membra de-
icit et prosternit. Mardocheum autem humilem exaltando. prop-
ter quod iudeis noua lux ortu visa est. gaudium et tripudium. dum
fons paruus creuit in flumen maximum. et in aquas plurimas re-
dundauit. hec ille sanctus pater.

Capitulum nonum continens consolationes super iniurijs ho-
minum illatis. vel inferendis.

Nono post premissa ad sepedictam dominam consola-
tricem accessit et alius tristis de iniurijs conqueren-
do. cui mox illa per consolatione sibi impendenda duas
de suis puellis deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O frater. Vis consolari super iniuria tibi
illata. Recurre quantocius mente ad peccata per te perpe-
trata. Dices forte. quid tunc erit. Audi gregorium egregie respon-
dentem. Tunc inquit illata conuitia bene toleramus. cum in secre-
to mentis ad mala perpetrata recurrimus. Leue quippe videbitur
quod iniuriam patimur. dum in actione nostra conspiciamus. quod peius
est quod meruimus. Hec ille. et certe bene dicit. Considerato nan-
que quod iniuria nobis illata insufficienter respondet peccatis. merito
gaudemus quod de residuo parcitur nobis. quis enim vel iusto dei iu-
dicio priuandus utroque oculo. non merito gauderet relicto sibi ve-
no. altero a non suo iudice iniuriose sibi ablato.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Tu qui de iniuria querularis. attende
pro consolatione. aut ad illud quod elicitur ex verbis magni
patris Augustini. videlicet quod iustus patienter tolerans iniuriam.
celestem meretur coronam. Aut forte melius ad illud quod sub dissi-
mulatione promittitur per iohannem os aureum. Quidquid inquit a
quolibet hominum passi fuerim. iniuste. aut remissius accipiemus omnium peccato-
rum. aut si tanta in nobis delicta non fuerit. clarioribus honoremur coro-
nis. Hec ille. et vere magnus est omnium peccatorum remissioez recipere

Sed maximum est clariorum coronarum celestium gaudijs abundare.

Capitulum decimum continens consolationes super proscriptione seu de patria in exilium expulsionem.

Decimo post premissa accessit ad prememoratam dominam consolatricem etiam alius tristis propter expulsionem de patria perturbatus. Et illa mox eidem pro consolatione de suis puellis tres deputavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur grauat te exilium, ubi facile honoraberis magis quam in patria seu in loco proprie mansionis. Audi de hoc ipsum saluatorem. Amen inquit dico vobis. nemo propheta acceptus est in patria sua. Audi etiam super eodem verbo Bedam venerabilem. Non inquit solum dominus et caput prophetarum. Sed helias et ceteri prophete minus in patria quam ceteris ciuitatibus sunt honorati. quia prope modum naturale est ciues ciuibus inuidere. Non enim considerant presentia viri opera, non virtutem. sed fragilitatem recordantur infatue. quasi non et ipsi per eisdem etatis gradus ad maturam etatem peruenerunt. **H** ille. Sed et sufficit familiari pro exemplo hoc quod de quadam gloriose virginis ymagine fertur dictum esse. quod scilicet cum per illam multa miracula fieri dicerentur. quidam homo mirabilis hoc audito dixit se non credere. assignans pro ratione. quia de quodam trunco ligneo facta esset. super quem apud ignem suum iacentem cuiuslibet volenti sedere licuisset.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur te expulsam de patria querularis. dices forte. quia poeta testante. dulce natale solum. Sed et huius ille regularis idem testatur. ut inquit ait quidam. nescio qua natale solum dulcedine cunctos ducit. et immemores non sinit esse sui. Hec autem iste licet recitet consolationis tamen expulsorum de patria viam et modum docet. Quomodo inquit. Certe ut homo de patria iudicium mutet. Videlicet ut non tantum natale solum. sed totum mundum patriam iudicet. vel magis non solum locum in quem exilio relegatus est. sed et terram de qua secundum carnem natus est. et totum mundum exilium reputet. De hoc audi prefatam regularem. Virtutis inquit principium est. ut discat paulatim exercitatus animus visibilia hec et transitoria primum commutare. ut postmodum possit derelinquere. Delicatus ille est adhuc. cui patria dulcis est. Fortis autem iam cui omne solum patria est. perfectus vero cui mundus totus exilium est. **H**ec ille. Cuius sane dicto quantum ad fortis consolationem accedit verbum illius agellij. Patria inquit carere non est malum. quia forti viro omnis locus patria est.

Socrates enim non stulte exilij libertatem domestice seruituti ante-
reposuit.

III. CONSIDERATIO.

Qercia puella sic ait. Tu de patria esse te expulsam opinaris.
Sed scias te non expulsam esse de patria. et ita consolaris.
Huius rei preter predictos sunt testes alij fidedigni. Audi illu-
strum Senecam. Patriam inquit meam transire non possum. omnium
vna est. extra hac nemo proici potest. Non patria mihi interdicitur. sed locus
inquamcunq; terram venio in meam venio. nulla terra exilium est.
Sed altera patria est. ubicunq; bene est. Illud autem per quod be-
ne est in homine. non in loco est. Si enim sapiens est peregrinatur.
si stultus exulat. Hec ille illustris. Et ecce quo iuxta prefati ver-
bum regularis commutat vocabulatum in exilium missionem. vo-
cat sapientis peregrinationem. et expulsionem concedit de loco. Sed
negat de patria. ut sic manere in patria. sit ad consolationem. Sed
quod dicit altera patria est. eleuat mentem auditoris ad consolatori-
am estimationem. cum enim eiusdem non possint esse due patrie. Locus
de quo quis proicitur siue terra. non erit secundum premissa pa-
tria eius reputanda. sed et censenda est patria potius ille locus.
de quo scitur homo non exterior. sed interior oriundus. Quippe ac-
cessorium vel minus principale naturam sequi congruit principa-
lis. Quid igitur profecto homo exterior respectu interioris minor est quam
granum milij respectu totius corporis celestis. Homo autem inter-
rior non est de quocunq; huius mundi loco oriundus. igitur nul-
lus huius mundi locus pro patria. sed totus iste mundus pro exi-
lio est habendus. et alter ab eo locus pro patria a qua neminez quis
expellit. est censendus. Audi ad hunc sensum venerandam illam bo-
etianam consolatricem ipsum boetium alloquentem. Tu quidem in-
quit procul a patria non pulsus es. sed aberrasti. Et si te pulsam
existimari maus. te potius ipse pepulisti. Nam id quidem de te nu-
quam cuiusque plures fuisse. si enim cuius oriundus sis patrie reminiscere.
non vti atheniensium quondam multitudinis imperio regitur. sed
que frequentia ciuium non depulsione letetur. cuius agi frenis. at-
que obtemperare iusticie. summa libertas est. Hec illa de illa inten-
dens de patria libera que sursum est iherusalem mater nostra. cuius
regis frenis. regi est vtiq; libertas summa.

**Capitulum undecimum continet consolationes specialiter super
tormentorum afflictione et violenta mortis illatione.**

Undecimo post premissa ad dominam consolatricez su-
per predictam accessit et alius tristis conquerens de tor-
mentis que mox eidem pro consolatione de suis pu-
ellis quinque assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice nescis quod dictum est de babilone. quantum gloriificauit se et in delicijs fuit. tantum date illi tormentum et luctum. Sed deus infinite bonus et dulcis. videtur propius ad delicias post tormenta tribuendum. quam ad tormenta post delicias infligendum. Quid ergo. Profecto gaudenter sunt tormenta toleranda. nedum quando sperantur tante deliciae post tanta tormenta. puta ipsis commensurate. Sed potius deliciae in immensum excedentes. non solum in duratione perpetua. verum etiam in deliciarum copia. Hinc enim de iustis dicit scriptura. Si coram hominibus tormenta passi sunt. spes illorum immortalitate plena est. in paucis verati. in multis bene disponentur. Quo inquires. certe suauitate deliciarum. Ad quo etiam inquires. Certe ab illa eterna sapientia que disponit omnia suauiter. ut scilicet ipsi iusti multarum deliciarum suauitate. in illa immortalis vita gaudeant. spem ipsorum nunc replente. id est nullo conerario eam occupante. Ad consolationem itaque habendam in tormentis. sufficiat nunc illa spes suavis dispositionis immortalis consistens in delicijs copiosis. quam spem sequitur res tunc. cum beatorum corpora seu corporum membra nunc tormentis afflictis. multis delicijs bene. id est suauiter a deo disponantur. quando iuxta certum propheticum testimonium continget delicijs affluere ab omnimoda gloria eius.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime nescis quod sanctarum personarum aliqua sexus feminei. quandoque est inuenta. tam constantem in tormentorum tolerantia. quam dignum duxit sancta mater ecclesia cantare de ipsa. Erecta in virtutis culmine. tormenta derisit. Quanto igitur magis virilis animus tormenta deridebit. quod et licet factum sit sepius. tamen nunc occurrit laurencius. occurrit et vincencius. Nonne habes supra per patrem clareuallis quod laurencius irridebat carnifices. iudicem subannabat. et bene dicit pater iste. Nimirum legitur quod decius iussit laurencium scorpionibus cedi. et omne genus tormentorum ante eum afferrit. quem cum sacrificare iubere. ut hec tormenta euaderet. respondit. Infelix has epulas semper optauit. tunc iubente decio fustibus ceditur. et ardentes laminae ad latera apponuntur. et post aliqua iussit eum decius iterum scorpionibus cedi. subridens autem laurencius gratias egit. et quid hoc erat aliud. quam tormenta carnificum deridere. Nam et post. cum iussu decij ministri eum super cratrem ferream nudum extendissent. et prunis suppositis eum cum furcis ferreis compressissent. Dixit hylari vultu ad decium. Ecce miser assasti unam partem. gira aliam et manduca. Nonne etiam legitur de derisione consimili. videlicet cum dacianus iussisset vincencium in eculeo distentum membris omnibus dissipari. et hoc facto diceret. Dic vicem ubi nunc miserum corpus aspicias.

Ille subridens ait. hoc est quod semper optavi. tunc iratus p̄ses cepit omnia genera tormentorum minari. nisi ei consentiret. **C**ui vincencius. **I**n surge miser. et toto malignitatis spiritu debachare. videbis me dei virtute plus posse dum torqueor. q̄ possis ipse q̄ torques. **A**d hec p̄ses cepit clamare. et carnifices virgis et fustibus verberare. et ait vincencius. quid dicis daciane. ecce tu ipse me vides. dicas de apparitorib⁹ meis. tunc p̄ses amens factus dixit carnificibus. miseri nihil facitis. cur deficiūt man⁹ vestre. **P**ropter qd carnifices pectines ferreos vsq; ad vltima costarum fixerunt. ita vt de toto eius corpore sanguis efflueret. et solutis costarum compaginibus viscera interna patērent. **E**t ait dacianus. miserere tui vincenci. vt possis ea que supersunt tormenta lucrari. **E**t ait Vincencius. **O** venenosa lingua dyaboli. tormenta tua non timeo. nolo vt aliquid minuas de supplicijs. vt te victum in omnibus fatearis. **T**unc assumptus ex eculeo atq; ad patibulum raptus. moras carnificum arguendo. ad penam alacriter properabat. **C**eterum redeūdo ad sexum femineum. si hystorias legeres. premisis cōsimilia reperires. **E**cce d̄ Agatha sic canit ecclesia. Agatha letissime et glorianter ibat ad carcerem. et quasi ad epulas inuitata. **S**ed et in eculeo iussa suspendi. et in mamilla torqueri legitur dixisse. **E**go in hys penis ita delector. sicut qui bonum nunciuz audit. aut qui videt q̄ diu desiderauit. aut qui multos thesauros inuenit. **E**t certe i primo puncto de epulis cum laurentio concordans. licet epule d̄lectent. et tormenta crucient. non tamen ipsa videtur errasse. eo q̄ tormenta iustorum sunt adeo propinqua dispositio ad epulas. **D**e quibus dicit scriptura. **I**usti epulentur et exultent in conspectu di. **Q**uapropter parum distare. nihil distare videntur. **S**unt igitur tormenta epule. i. epularum. seu celestiu⁹ deliciarum p̄pinquissime cāe. **E**t licet in hys tormentis consistat manna ad p̄sens absconditum. tamen perfectioribus solent sanctis dulce sapere. saltem sub proximarum epularum ratione. **S**unt etiam tormenta bonum nunciuz. vt pote epulas celestiu⁹ deliciaruz instare de proximo nūciātia. nec mirum si idcirco diu añq̄ imp̄sentiarum videantur a sanctis viris vel feminis s̄nt desiderata. vt de cruce supra patuit in andrea. quam dum vidit exultauit. ac se illam diu desiderasse asseruit. **H**ec etiaz p̄fecto tormēta multis sunt thesauris equipollentia. quippe in hys consistit monete cuiusdam percussura. que ad regnum celorum comparandum omnibus mundi huius thesaurus deo magis est accepta. **O** igitur felicia tormenta felices constituetia. merito optanda. **V**nde et mater ecclesia sic canit de vincencio. **B**eatus vincencius applicatus tormentis. alacri vultu dixit. **H**oc est quod semper optavi. et votis omnibus exquisiui. **S**ed et reddit⁹ dicti rō. de ipso simul et valerio sic cātādo. **T**āto nāq; feliciores se esse credebāt. q̄nto acoza urāni supplicia pia lōganitate certassent

euincere.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur amice non recipis consolationem in tormentis. que merentur dei presentiam certamen videre volentis. de quo etiam gaudium est angelis. Vis scire quod merentur dei presentiam. Audi vocem ecclesie de vincencio sic cantantis. Beatus vincencius applicatus tormentis. dei presentia roboratus. Et nunc quod non aliquid sibi de visione certaminis reperit. Certe sic in illo glorioso anthonio de quo legitur. quod cum quadam nocte a demonibus esset laceratus. subito radii quidam lucis. et demones. et tenebras effugavit. statimque sanatus. christum presentem intelligens dixit. Vbi eras ihesu bone ubi eras. quare a principio non affuisti. ut curares vulnera mea. et vox ad eum ait. Anthoni hic eram. sed expectavi videre certamen tuum. Sed quid. Profecto non magis videre vult deus certamen viri sancti cum dyabolo. quam cum ministro dyaboli. id est cum quocumque tyranno. Doceo quod de illo certamine angelis sit gaudium. digne mouens ad ipsius exercitium. hoc patet auctoritate ecclesie in festo agathe taliter intonantis. Gaudeamus omnes in domino diem festum celebrantes sub honore Agathe virginis. de cuius passione gaudent angeli et collaudant filium dei.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Dic queso mihi. cur times tormenta. Si pene acerbitas est in causa. non expedit quidem homini qui desiderat in conspectu diuine maiestatis. virtutum in habitibus nobilioribus comparere. et per hoc thesaurum premium sibi comparare. Audi personam que videtur diuinitus inspirata huiusmodi fecisse comparisonem superius etiam tactam. Sicut inquit serica vestis que cum auro et lapidibus preciosis ornatur nequaquam propter grauedinem proijcitur. sed ex hoc nobilior et carior habetur. Ita fidelis anima propter pene acerbicatem. ipsam virtutis vestem non recusabit. quia omnes virtutes eius ex hoc nobilitantur. et meritum eius exinde in infinitum thesaurum cumulat. **h illa.**

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O homo huius seculi ideo forte tormentis per hoc rescis. precipue quia statim mortem possunt inducere. Sed hec ratio tanto bono quod illata mortem potest consequi considerato. non desolationis. sed causam potius implicat magne consolationis. Vis hoc intelligere. Audi nostrum aquinensem. Si quis inquit mortem illatam patienter sustineat. etiam si pro aliquibus criminibus sic illata valet ad diminutionem pene et ad liberationem etiam a tota pena secundum quantitatem culpe. et patie et ditionis. **h ille.** Sed quid. Certe non est modica desolatio euadere penam ignis purgatorii. que est adeo magna. quod magnus patrum Augustinus magnitudinem eius insinuans. Dei inquit purgatio est igne purgatio. quam in aliud seculum distulit fructum ditionis. **Is autem ignis et si eternus non sit. miro tamen modo gavisus est.**

Excellit enim omnem penam quā vnq̄ aliquis passus est in hac vita nunq̄ in carne tanta pena inuenta est. licet mirabilia passi sint martires tormenta. **Hec pater ille.** que et venerabile volumen recitat decretorum. **Sed et cyrilli epla** p̄dicto magno patri quondam directa eandem sententiam miraculosa quadam visione et horribili manifestat.

Capitulum duodecimum continens consolationes super martirio seu martirij passione, et dira morte.

Duodecimo post p̄missa accessit et alius tristis ad p̄memoratam dominam consolatricem. occasione imminenti martirij nimiū perturbatus. cui illa pro consolatione de suis puellis octo assignauit.

CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** amice cur sic de martirio cōtristaris. ne p̄feras iudicium tuum alijs. p̄sertim spiritualibus viris et feminis. quippe spiritualis omnia diiudicat ait apostolus. **Sicut em̄** perit iudicium cuz res transit in affectum. **Ita** spiritualis min⁹ male affect⁹ atqz minus in iudicio impeditus est ad recte iudicandū subtilioris intellectus. **Quid ergo.** **P**rofecto nisi viri et femine spirituales in martirio non aliq̄d magni boni consistere iudicassent. non tam patienter. tam libenter. tanqz glorianter et audacter martirium suscepissent. quozū p̄clara exempla digne ad similia notouentia illozū hystorie qui tempore veteris et noue legis fuerunt. manifestant. **V**is habere exempla quantum ad vtrumqz sexū de veteri testamento. **V**ide p̄mo hystoriam d̄ Eleazaro. **E**cce machabeorum liber de hoc viro sic dicit. **E**leazarus vnus de p̄ioribus scribarum vir etate p̄uect⁹. et vultu decorus. aperto ore hians compellebat⁹ carnem porcina manducare. **E**t ille gloriozā mortem magis q̄ odibilem vitam amplectens. voluntarie p̄ibat ad supplicium. **H**ij autem qui astabant p̄pter antiquaz viri amicitiam tollentes euz secreto rogabant affereī carnes quibus vesci ei licebat. vt simularetur manducasse. sic rex impauerat de sacrificij carnibus. vt hoc facto a morte liberaretur. et p̄pter veterem viri amicitiam hanc in eo fecerunt humanitatem. **E**t ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiā dignaz et ingenue nobilitatis caniciē. atqz a puero optime conuersationis. et secundum sancte et a deo condite legis instituta. respondit cito dicens. p̄mitti se velle in infernum. non enim etatem nostram dignum est inquit fingere. vt multi adolescentium arbitantes eleazaruz nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum. et ipse p̄pter meam silationem. et p̄pter modicum corruptibilis vite tempus decipiantur. et per hoc maculam atqz execrationez mee senectuti conquiram. **Q**uā obrem fortiter ipsam vitam excedendo senectute quidem dignus

apparebo. Adoleſcētibus autem exemplum forte relinquam. Si
prompto animo ac fortiter pro ſanctiſſimis legibus honeſta mor-
te perfungar. Hijs dictis confestim ad ſupplicium trahebatur. Et
cum plagis perimeretur. ingemuit et dixit. Domine deus qui habes
ſanctam ſcientiam manifeſte tu ſcis. quia cum a morte poſſem libe-
rari. duros corporis ſuſtineo dolores. ſecundum animam vero prop-
ter timorem tuum libenter hoc patior. et iſte quidem hoc modo vi-
ta deceſſit. non ſolum iuuenibus. ſed et vniuerſe genti memoriam
mortis ſue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquēs. Nec
in dicto libro. In quo et de ſexu femineo videlicet de matre quadā
ſeptem filiorum. Vna tamen cum filijs ſuis exemplum martirium
patiendi glorioſum et memoria dignum cōmemoratur in hæc ver-
ba. Contigit ſeptem fratres cum matre apprehenſos. compelli a
rege ſcilicet Antiocho contra phas ad carnes porcinas. Vn⁹ au-
tem ex illis qui erat primus ſic ait. quid queris. et quid vis. diſce-
re a nobis. Parati ſumus mori magis q̄ patrias dei leges preuari-
cari. Iratus itaq; rex iuſſit ſartagineſ et ollas eneas ſuccendi. qui-
bus ſtatim ſuccenſis iuſſit ei qui prior fuerat locutus amputari lin-
guam. et cute capitis abstracta. ſummas quoq; manus ei et pedes
preſcidi. ceteris eius fratribus et matre inſpicientibus. et cuꝝ iam
per omnia inutilis factus eſſet. iuſſit igneꝝ admoueri. et adhuc ſpi-
rantem torreri in ſartagine. In qua cum diu cruciaretur. ceteri vna
cum matre inuicem ſe hortabantur mori fortiter dicentes. Domi-
nus deus aſpiciet veritatem et conſolabitur in nobis. quemadmo-
dum proteſtatione cantici declarauit moyſes. et in ſeruis ſuis con-
ſolabitur. Mortuo itaq; primo illo hoc modo. ſequentem deduc-
cebant ad illudendum. et cute capitis eius cum capillis detracta.
interrogabant ſi manducaret priuſq̄ toto corpore per membra ſin-
gula puniretur. Et ille reſpondens patria voce dixit. Non faciam
Propter quod et iſte ſequenti loco primi tormenta ſuſcepit. et in
ultimo ſpiritu conſtitutus. ſic ait. Tu quidem ſceleſtiſſime in preſenti
vita nos perdis. ſed rex totius mundi defunctos nos pro ſuis
legibus in eterne vite reſurrectionem ſuſcitabit. Poſt hunc ter-
cius illudebatur. et linguam poſtulatus cito protulit. et manus
conſtanter extendit. et cum fiducia ait. ſe celo iſta poſſideo. ſed pro-
pter dei leges nunc hæc ipſa deſpicio. quoniam ab ipſo me ea rece-
pturum ſpero. Ita ut rex et qui cum ipſo erant mirarentur adole-
ſcentis animum. q̄ tanq̄ nihilum duceret cruciatus. Et hoc ita de-
functo quartum vexabant ſimiliter torquentes. ſequitur poſt ver-
ba illius. et cum admouiſſent quintum vexabant euz. ſequitur poſt
verba illius. Poſt hunc ducebant et ſextum. ſequitur poſt verba il-
lius. Supra modum autem mater mirabilis et bonorum memoria
digna. que pereuntes ſeptē filios ſub vni⁹ diei tpe bono animo fe-
rebat propter ſpē quā in deū hēbat. ſingulos eorū hortabat p̄ia voce

fortiter repleta sapientia et femine cogitationi masculinum animuz inferens. dixit ad eos. **E**lij nescio qualiter i utero meo aparui. **I**llis neqz enim ego spiritum et animam donauit vobis et vitam. et singulorum membra non ego ipsa compēgi. sed et mundi creator q̄ formauit hominis natiuitatem. quiqz hominum inuenit originem. et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitā. sicut nūc vosmetipsos despiciatis ppter leges eius. **A**nthonioch⁹ autem contēni se arbitratus. cum adhuc adolescentioz superesset. non soluz vobis hortabatur. sed et iuramento affirmabat diuitem se et beatum facturum. et translatum a patrijs legibus amicum habiturum. et res necessarias prebiturum. **S**ed ad hec cum adolescens nequaquā inclinaretur. vocauit rex matrē et suadebat vt adolescenti fieret in salutem. cum autem multis eam verbis esset hortat⁹. promisit suasuram se filio suo. **I**taqz inclinata ad illuz irridens crudelē tyrānū ait patria voce. **F**ili mi miserere mei que te in utero decem menses portauit. et lac triennio dedi et alui. et in etatem istam produxi. pto a te vt aspicias in celuz et terrā. et ad omnia que in eis sunt et intelligas. quia ex nihilo fecit illa deus et hominum genus. **I**ta fiet vt non timeas carnificem istum. sed dignus fratribus tuis effectus. suscipe mortem. vt in illa miseratione cum fratrib⁹ tuis te recipiam. **C**um h̄ illa adhuc diceret. ait adolescens. **Q**uem sustinetis. **N**on obedio pcepto regis. sed pcepto legis que data est nobis per moysen. sequitur post multa verba ipsius contra regem dicta. **T**unc rex accensus ira in hunc super omnes crudeli⁹ deseuit indigne ferens derisum se. et hic itaqz mund⁹ obiit per omnia in domino cōfidens. **N**ouissime autez post filios et mater consumpta est. **H**ibi. **C**orro si exempla martirium patiendi similiter quantum ad vtrumqz sexum vis habere etiam de h̄is qui fuere tempore noue legis. cōsidera primo prius dicta et que vltius dici possunt de viris amozis et feruozis eximij. **O**nta de andrea. de laurentio. de videntio. atqz illam pulcrā hystoriam de sebastiano milite gloriozo. cōsidera et quantum ad sexuz femineuz dicta. et que dici possunt de agatha. de katherina. de agnete. de margareta. ac de pluribus alijs. specialiter autem et de alia matre. vij. filiozum vna cum filijs suis de quibus sic legitur. **S**eptem fratres fuerunt filij beate felicitatis quoz nomina sunt januarius. felix. phippus. syluanus marcialis. **V**italis. alexander. hos omnes cum matre iussu imperatoris anthonij publicus pfectus ad se vocari fecit. suastiqz matrē vt sui et filiozum suozum misereri deberet. **Q**ue ait. **N**eqz blandicijs tuis potero allici. nec terrozibus frangi. et conuersa ad filios ait. **V**idete filij mei celum et sursum aspiciate karissimi. quia ibidem expectat nos cristus. **F**ortiter p cristo pugnate. et fideles vos in cristi amoze exhibete. **C**um ergo mater et filij constantissimi i fide permanerent omnes vidente matre et confortante. diuersis sūt

occisi supplicijs. Quinobrem et gregorius egregie commendat mar-
tirim eiusdem martiris. **Beata** inquit **felicitas**. vij. filios vt in ge-
stis ipfius legitur ita post se timuit viuos in carne relinquere. sicut
parentes carnales solent ne mortuos premittant metuere. In per-
secutionis enim labore deprehensa corda filiorum in amore super-
ne patrie predicando roborauit. et spiritu parturiuit deo. quos car-
ne pepererat mundo. **Considerate** fratres in femineo corpore peccat
virile. **Ad** mortem imperterrita stetit. et in filiis se lumen veritatis
amittere si non fuisset orbata timuit. **Non** igitur hanc feminam mar-
tirem. sed plus quam martirem dixerim. que septem pignoribus ad re-
gnum premittis ante se. mortura totiens ad penam prima venit. s3
octaua peruenit cruciata et imperterrita mater stetit. per filiorum mor-
tem dolori nature. spei gaudium adhibuit. timuit uiuentibus. ga-
uifa morientibus. optauit post se nullum relinquere ne si quem ha-
beret superstitem. non posset habere consortem. **Nemo** autem existi-
met quod eius cor morientibus filiis minime pulsauerit etiam affectus
carnalis. **Non** enim filios quos carnem suam nouerat esse. poterat
sine dolore morientes videre. sed erat interior vis amoris. que do-
lorem vinceret carnis. **Filios** igitur iuxta carnem amauit. sed ama-
tos pro amore celestis patrie mori coram se voluit. **Illorum** vulnera
suscepit. sed ipsa in eis ad regnum preuenientibus excreuit. **Becte**
ergo plus quam martir hec femina fuit. que totiens in filiis desideran-
ter extincta. dum multiplex martirium obtinuit. ipsa quoque martirij
palma vicit. **Martires** ergo beata felicitas vicit. que tot ante se
morientibus filiis pro christo frequenter occubuit. quoniam et il-
lius amoris sola mors sua minime suffecit. **hec gregorius.**

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** amice. **Tu** a deo expectas tandem
post hanc vitam illam consolationem nobis repromissam. de
qua ipse dominus loquitur per prophetam. **Quomodo** inquit sicut
mater blandiatur. **Ita** ego consolabor vos et in iherusalem conso-
labimini. que consolatio quanta sit. nec oculus vidit. nec auris au-
diuit. nec in cor hominis ascendit. et nonne dignum est quod et tu il-
lam consolationem promerearis per martirij pugnam cui presens
est. et respicit te ei tanquam spectaculum exhibendo. quatenus et ipse
in te consoletur. vel magis letetur. **Dices** forte. **Est** ne mihi hoc
possibile. **Est** utique. **Nonne** de consolatione ipsius in tua pugna pre-
sentis. habes expressum testimonium per verba prius per sororem
meam ex machabeorum libro recitata. de matre scilicet cum septem
filiis. quorum uno cum diu in sartagine cruciaretur. ceteri una cum
matre sicut ibi dicitur iuicem se hortabant mori fortiter. dicentes. **dominus** de-
us aspiciet et consolabitur in nobis. **Porro** de ipso christu leucia

in martirū pugna loquēs ille **Cyprian⁹**. **O** inq̄t quale dō fuit illud spectaculum. q̄ letus illic christus affuit. q̄ libens in talibus pugnavit. **hec ille** depugna martirum p̄terita. sed et eadem ratio ē etiam de futura.

C. III. CONSIDERATIO.

Quercia puella sic ait. Nonne illud quod p̄ciosum est ex sui habet ratione q̄ nec triste. nec molestum est. sed magis appetibile est. **Vt** q̄ sed quid. **Pro**fecto martirium p̄ciosum est. licet em̄ generaliter p̄ciosa in conspectu domini mors sanctorum ei⁹. specialiter tamen inter sanctorum mortes ceteris paribus p̄ciosius est martirium. utpote p̄sentia christi. consecratuz pariter et per eum consummatuz. **Audi** quid de hoc sanctus ille **Cyprian⁹** epistolariter scripserit. **O** inquit beati martires quibus vos laudibus p̄dicem. **O** milites fortissimi vsq̄ ad glorie consummationez tolerastis durissimam questionem. nec cessistis supplicijs. sed potius supplicia cesserunt vobis. finem dolorib⁹. quem non dabant tormenta. dedit corona. **O** quale deo fuit illud spectaculum. q̄ sublime. q̄ magnum. q̄ p̄ciosum et acceptum. q̄ letus. illic christus affuit. q̄ libens in talibus pugnavit et vicit. **hec ille**. **Audi** beatam agatham christum alloquentem. **Vidisti** inquit domine agonem meum. et expectasti quomodo pugnavi in stadio. et cetera. **Sz** et joh̄anes episcopus christi militem alloquens. considera inquit te p̄sente deo cum hoste pugnare. fauet ut obtineas cum pugnas. p̄sens est in tua pugna dominus congregitur. et victoria tibi ascribitur. **Deniq̄** cum martirium baptismati comparetur. p̄ciositati eius attestatur q̄ ceteris baptismatibus p̄fertur. **Audi** p̄satum cyprianum de hoc loquentem. **Hoc** inquit baptismum in gratia maius. in potestate sublimius. in honore p̄ciosius. **De** hoc etiam ille maximus. **Eliz** inquit baptismus sanguinis. quo omne delictuz ita exijt. ut iam non possit redire.

C. III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nonne velles o amice maioruz sanctoruz communiter libenter numero aggregari. **Vellem** inquires. si scirem quo pacto. **pro**fecto hoc poteris virtute veri martiri. **Vis** hoc scire. **ratione** hoc consideres pariter et similitudine. **Ecce** ratio. maior caritas. maiorem sanctum constituit. **Sed** nonne ipse saluator testatur caritatem martirum a caritate aliorum communiter saltem signis evidentibus non excedi. **Quod** quidez insinuans voce ecclesie. maiore inq̄t caritate nemo hz. ut animā suā ponat q̄s p̄ amicis suis. **Pro**ptero si istd d̄sideras p̄ similitudiez d̄firmari. **Ecce** sic d̄t m̄di sapiēs q̄ arbores fiūt magne iux̄ mare rubrū. Ita hoies

qui arborib⁹ comparantur. fiunt magni et maiores q̄ communiter a-
lij etiā sancti. et hoc quidem prope mare rubrū. i. propter amarum
martirium quo rubrum sanguinem effundunt propter cristum.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Estimo q̄ ideo heres de martirū fieri nu-
mero. quia infelices reputas. Sed hoc utcumq; concesso. que-
ro dic mihi an non melior sit infelicitas felicitate perornata. q̄ fe-
licitas infelicitate deprauata. vel qd̄ in idem redit. an non meli⁹
sit esse feliciter infelicem. q̄ infeliciter felicem. Sed petis forte
problema melius explicari. Dico igitur a te. an non melius sit ef-
se temporaliter infelicem. et eternaliter felicem. q̄ temporaliter fe-
licem. et eternaliter infelicem. Et credo proculdubio q̄ sentias pri-
mum esse melius q̄ secundum. Sed quid. Profecto primum qd̄ me-
lius est atq; ideo potius amplectendum. hoc sanctis ratione mar-
tirij. secundum vero conuenit hominibus seculi. Audi de hoc mag-
num patrem **Augustinum**. Seculi inquit homines infeliciter feli-
ces sunt. martires autem feliciter infelices. Quid ni sic dixerit. Ni-
mirum ipsi martires temporalis passionis infelicitatē eo feliciter
patiuntur. quo ipsi regnum celoz̄ immediate post martiriūz ingre-
diuntur. Hoc nanq; pater clareuallis insinuās. Pauperib⁹ inquit
pariter et martirib⁹ regnum celozum promittitur. quia paupertate
quidem emittitur. sed in passione pro cristo absq; dilacione aperitur.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O amice cur mori pro cristo trepidas. qui
pro te mortem pati minime dubitauit. Ipse quidem qui non
tenebatur. tu vero qui teneris. Ipse inermis. tu vero per ipsum pa-
ta habens arma. Ad que assumenda admonet petrus apostolus
Xpo inquit in carne passo. et vos eadez cogitatione armamini. Ipo
scilicet xpo ad hoc seipso prouocante. Audi patrem clareuallis
Vtrumq; inquit es mihi domine et speculum patiendi. et premiūz
patientis. vtrumq; prouocat fortiter. et vehementer accendit. De
ipso etiam chrilto sponsa ait in canticis. Fasciculus mirre dilect⁹
meus mihi. inter vbera mea dormabitur. et quid sibi volunt hec v-
ba. Profecto secundum notam huius cantici dilecto sponse chri-
sto scilicet in cruce potus mirrati vini oblatus est. et fascicul⁹ mir-
re. ipse dilectus factus est. quando ablat⁹ de cruce et sepeliend⁹
mirra perlinicus est. ut sic per mirram cōsideremus dominicā sepul-
turam. vel ipsa amara mors dilecti et tota passionis congeries per
mirre amare fasciculuz̄ designatur pro quanto in ea plures fuerūt
amaritudines. quia scilicet in omnibus membris quemadmodū ta-
lis fasciculus componitur ex plurib⁹ ramusculis. Sed quid est q̄
hūc fasciculū vult spōsa iter vbera sua habere. nisi q̄ dignū ducit se
xpm passuz̄ ut exēplū oēm mortis et passiōis amaritudiez̄ tolerādi

pre oculis habere in pectore seu in corde pro continua recordatione. Inter ubera igitur eius. i. inter intellectum et affectum, vel in corde quod quasi est inter ubera dicitur fasciculus. i. christus eius dilectus commorabitur. i. continue versabitur per intellectus meditationem et affectus compassionem. et cordis amorosam recordationem. Verum quia mirra non solum est amara. sed etiam odorifera. et per consequens christus dei verus et dei sapientia per amare mortis passionem quam mirra electa dedit suavitatem odoris. Idcirco de predicto mirre fasciculo loquens pater clareuallis. habete inquit illum semper non retro in humeris. sed ante pre oculis. ne portantes et non odorantes. et onus premar. et odor non erigat. videntes angustias domini leuius vestras portabitis. Ad hanc nimirum intentionem etiam loquitur sanctissimus pater gregorius. Si inquit passio domini ad memoriam reuocetur. nihil adeo durius quod non equo animo toleretur

C VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Nonne libenter velle deberes pati mortem duriozem. ut haberes respectu eterni cruciatus euadendi. et eterni gaudij consequendi securiozem. certe sic. Sed quid. Deo facto respectu predictorum saltem extremi doctoris dicto supposito non est mors securioz. quam sit mors quam martirium implicat vel inducit. Est nimirum securioz quam mori in seculari prelio. quam mori in lecto. vel quouis alio modo. Nempe in quolibet alio mortis genere vera contritio quamuis quandoque in tali articulo haberi sit difficilis. tamen necessaria est ad salutem. sed secundum prememoratum doctorum videlicet thomam aquinensem ad effectum martirij sic sufficit sola attritio. quam veram contritionem martirio esse preuiam. non est necessarius ad salutem. eo ad minus quo secundum ipsum in baptismo sanguinis gratia confertur pueris. qui pro christo occiduntur. et etiam adultis potest in ipso actu passionis gratia dari sicut in baptismo aque si se ad eam disposuerunt. et obicem non penunt spiritui sancto

C VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. O homo cur non libenter pugnas pro martirij tolerantiam. qua in pugna habebis victoriam. et ea peracta. absque dubio reportabis coronam. sed et insuper membrorum vulneratorum pulchritudinem maximam. Vis scire de victoria pariter et corona. Audi de re hac maxima illum maximum episcopum. Qui inquit occiditur. pro christo. victus non dicitur. quia dum occiditur victor efficitur. corona proprie victoribus datur. quomodo ergo occisus ille victor negatur qui pro eo qui occiditur a iusto iudice coronatur. non est ergo victus occisus cui mors corporis intantum facta est triumphalis ut per illam fieret immortalis. Vis scire ulterius de membrorum vulneratorum penes ipsa vulnera pulchritudine maxima. Audi iohannem os aureum. Sicut inquit ex corona regali vndique fulgores emittuntur. ita martirum corpora pro christo vulneribus distincta omnem

37
regum dyademate delectabiliora redduntur. hec ille. **S**z et de hac materia plurima alibi sunt conscripta.

ExPLICIT liber secundus de solatiōe theologie. **I**ncipit liber tercius continens solationum remedia oportuna contra illa turbationa que opponuntur modo et quieti. **C**apitulum primum continens consolationes super inquietudine temptationum in genere.

Tercio principaliter .xx. et uno tristibus supradicte dñe consolatrici principali appropinquantibus et ei astanti, unus ex eis propter inquietudinem temptationum in genere ante ceteros ipsam est allocutus hys verbis. **O** dña clementissima nimis veror temptatōnibus et vestra consolatione summe indigeo. **E**t illa eidem defestiz de suis puellis tres adiunxit. quatenus dicto tristi solationem impenderent quantam possent.

CI. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** homo dic. nunquā audiisti illud poeticum. leuius communia tangunt. **S**i non audiisti. tene per experientiam ita esse. **Q**uid ergo. **P**rofecto sequitur hic. si hucusque temptationibus es vexatus. et grauius hoc portasti. quod non tam egre feras ammodo. sed de necessitate virtutem faciens plus solito leuiter portes. **Q**uippe temptari. passio est inuitabilis et communis omnibus deo seruire incipientibus. atque deo acceptis. siue signum preciosum diuine dilectionis. **V**is scire quod temptari passio est inuitabilis. **A**udi magnum patrem Augustinum. premonitos inquit vos esse volo. neminem super terram absque temptatione victurum. **V**is scire quod hoc accidens deo seruire incipientibus specialiter sit commune. **A**udi ecclesiasticum. **E**ili inquit accedens ad seruitutem dei. prepara aiam tuam ad temptationem. **V**is scire quod sit commune deo acceptis siue signum diuine dilectionis. **A**udi angelum Raphaelis thobie loquentem. quod inquit acceptus eras deo. necesse fuit ut temptatio probaret te. **O** signum rei optime tante dignationis diuine. tante dilectionis et gratie. signum eterne felicitatis firmissime sperande.

CII. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **N**unquid non materiaz gaudij ferre poteris. aut gaudio molestaris. **E**st profecto temptatio quiddam gaudiosum. id est gaudio plenum. **A**udi iacobus alphei. **O**mne inquit gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias inciditis. omne inquit gaudium seculi mundi solum equiualentiam. vel potius solum eminentiam. **S**z quod dicit existimate. absit ita debere intelligi. quod talis et tantus apostolus ab utero matris sanctus. et propter similitudinem in facie et moribus fratris domini dicitur. velit quoscumque flammam habere estimationem de rebus